

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง “ ผลของการสอนโดยใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่มีต่อความสามารถในการเขียนความเรียงภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่างประเทศนำเสนอตั้ง ต่อไปนี้

1. การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

- 1.1 ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
- 1.2 ความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
- 1.3 ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
- 1.4 ความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับการเรียนรู้ที่มี

ครูเป็นผู้สอน

- 1.5 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
- 1.6 แนวทางในการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
- 1.7 กระบวนการเรียนรู้โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
- 1.8 บทบาทของนักเรียนในการเรียนโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
- 1.9 บทบาทของครูในการสอนโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

2. การเขียนความเรียง

- 2.1 ความหมายของการเขียนความเรียง
- 2.2 ประเภทของการเขียนความเรียง
- 2.3 ลักษณะของความเรียงที่ดี
- 2.4 ขั้นตอนการเขียนความเรียง
- 2.5 องค์ประกอบของการเขียนความเรียง
- 2.6 ความสามารถในการเขียนความเรียง
- 2.7 แนวทางในการประเมินผลการเขียนความเรียง

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 3.1 งานวิจัยเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
 - 3.1.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 3.1.2 งานวิจัยในประเทศ

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสามารถในการเขียนความเรียงภาษาไทย งานวิจัยในประเทศ

1. การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self Directed Learning) เป็นแนวคิดที่มีพื้นฐานมาจาก ทฤษฎีกลุ่มมนุษยนิยม ซึ่งมีความเชื่อเกี่ยวกับความเป็นอิสระ และความเป็นตัวเองของมนุษย์ แนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้รับความสนใจอย่างมากจากนักวิชาการทั่วโลกตั้งแต่ปี ค.ศ.1980 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน (Roger Himstra, 1994 : 5395) รายละเอียดของการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองมีดังต่อไปนี้

1.1 ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

นักการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไว้ดังนี้

มัลคัม เอส โนวลส์ (Malcolm S. Knowles, 1975: 18) กล่าวถึงความหมาย ของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสรุปได้ว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นกระบวนการเรียนรู้ ที่บุคคลคิดริเริ่มวินิจฉัยความต้องการทางการเรียนรู้ของตนเอง ในการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ วางแผนการเรียนโดยเลือกและออกแบบยุทธวิธีวิธีการเรียนที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย กำหนดสื่อ การเรียน แหล่งความรู้ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และประเมินผลการเรียนรู้โดยจะดำเนินการทั้งหมด หรือร่วมมือกับผู้อื่นตามความต้องการของตนเอง

เดวิด บาวด์ (David Boud, 1982: 27) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการ นำตนเองไว้ว่า เป็นวิธีการที่ผู้เรียนกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้จากความต้องการของ ตนเอง กำหนดทิศทางและรับผิดชอบในการเรียนด้วยตนเองไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใด ๆ และ ไม่คำนึงถึงระดับอายุของผู้เรียน

กริฟฟิน คอลิน (Griffin Collin, 1983: 153) สรุปว่าการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง คือวิธีการเรียนรู้และวิธีการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง โดย แสดงพฤติกรรมที่หลากหลายและอยู่ในระดับสูงซึ่งการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองช่วยให้ผู้เรียน ควบคุมการเรียน และสร้างความเข้าใจเนื้อหาด้วยตนเอง

สตีเฟน ดี บรูคฟิลด์ (Stefen D. Brookfield, 1984: 61) กล่าวว่า "การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองหมายถึง การแสวงหาความรู้โดยผู้เรียนเป็นผู้กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน ควบคุมกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองในด้านเนื้อหาและวิธีการเรียนซึ่งผู้เรียนอาจจะขอความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เช่น การวางแผน การใช้สื่อประกอบการเรียน การใช้หนังสือ บทความต่าง ๆ จากบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเลือกวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง"

ดิกสัน วิลล์ แบร์ริงตัน (Dixon Will Barrington, 1992: 1789) กล่าวว่า "การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนแต่ละคนได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นหรือไม่ก็ได้ โดยวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ระบุบุคคลที่เกี่ยวข้อง แหล่งความรู้ สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้เรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้" ซึ่งความหมายดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ เจย์ เอ็ม ชาฟริทซ์ และ ริชาร์ด พี. โซเปอร์ (Jay M. Shafritz and Richard P. Soper, 1988) ที่ว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองคือ กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียน เรียนรายบุคคลหรือร่วมมือกับบุคคลอื่นเพื่อวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ วางแผนตามลำดับขั้นตอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเพื่อประเมินผลความก้าวหน้าทางการเรียนของตนเอง

สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2541: 7) สรุปความหมายการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไว้ว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความอยู่รอดของชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต เป็นการเรียนรู้ที่ยอมรับสภาพความแตกต่างของแต่ละบุคคลเป็นการเรียนรู้ที่เคารพในศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งจะตอบสนองความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนโดยการยอมรับว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเองได้เพื่อให้ตนเองสามารถดำรงอยู่ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

จากความหมายที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนคิดริเริ่มวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเองหรือได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ๆ หรือไม่ก็ได้ ในการกำหนดเป้าหมายทางการเรียน กำหนดเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้รวมทั้งสื่อการเรียน แหล่งข้อมูลที่ใช้ค้นคว้าและประเมินผลการเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียน

1.2 ความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

กระบวนการเรียนการสอนในอดีต ครูมีบทบาทสำคัญในฐานะที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และเป็นผู้จัดเตรียมองค์ความรู้ ผู้เรียนจึงเรียนรู้ตามที่ครูกำหนดไว้เท่านั้น แต่ในปัจจุบัน สภาพสังคมเปลี่ยนไปสู่ยุคข้อมูลข่าวสาร ความเจริญทางเทคโนโลยีพัฒนาก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง การจัดการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมจึงไม่ตอบสนองต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีความรู้ความสามารถเท่าทันความเจริญและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ดังนั้น วิธีการเรียนการสอนแบบใหม่ ๆ จึงได้รับความสนใจจากนักการศึกษา รวมทั้งวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญ สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ดังที่นักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองดังต่อไปนี้

มัลคัม เอส โนวอลล์ (Malcom S. Knowles, 1975 : 15) กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่ามีประโยชน์แก่ผู้เรียน 4 ประการคือ

1. ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่า ผู้เรียนที่เรียนโดยครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้ เนื่องจากผู้เรียนจะเรียนรู้อย่างตั้งใจมีจุดมุ่งหมาย และมีแรงจูงใจสูง สามารถใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ได้ดี
2. ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการสอดคล้องกับหลักจิตวิทยาและกระบวนการทางธรรมชาติที่ว่าผู้เรียนจะฟังหาผู้อื่นแล้วพัฒนาไปสู่การพึ่งพาตนเองให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้นเรื่อย ๆ
3. ทำให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับการศึกษาระบบใหม่ หลักสูตรใหม่ ห้องเรียนแบบเปิด การศึกษาอย่างอิสระ ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเปิด
4. ทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

ที บอยเดลล์ (T. Boydell, 1976 อ้างถึงใน David Boud, 1982: 34) กล่าวว่า "การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองทำให้ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สามารถปรับวิธีการเรียนรู้ของตนเองอย่างยืดหยุ่น ทำให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถปรับพฤติกรรมของตนเองเพื่อแก้ปัญหาได้ดีขึ้น และประสบผลสำเร็จในการเรียน"

เลสลี ดิกกินสัน (Leslie Dickinson, 1987 : 18) กล่าวว่า "การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีความสำคัญ ในฐานะที่เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความ

แตกต่างกันในด้านความถนัด วิธีการคิด ยุทธวิธีการเรียนรู้ โอกาสการฝึกปฏิบัติที่ไม่เท่ากัน และ จุดมุ่งหมายในการเรียนที่แตกต่างกัน “

ฟิลิป ซี แคนดี (Phillip C. Candy, 1991) กล่าวไว้ว่า “การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยีในปัจจุบัน เนื่องจาก การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สามารถลดข้อจำกัดทางการศึกษา ความแตกต่างของระบบ การศึกษา และทำให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งทำให้ ผู้เรียนมีความต้องการที่จะเรียนรู้มากขึ้น”

แกรี ดี บอริช (Gary D. Borich, 1992: 286) กล่าวว่า “การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองช่วยให้ผู้เรียนควบคุมการเรียนรู้ของตนเอง ทำให้เข้าใจเนื้อหาตำราด้วยตนเอง และช่วยให้ ผู้เรียนสรุปความสำคัญของเรื่อง รวมทั้งสามารถแก้ปัญหา รู้จักใช้เหตุผล และมีความคิด วิจารณ์ญาณในการเรียนรู้”

แมเรียน เอ็ม ลาร์สซี (Marian M. Larsey, 1994 : 9) กล่าวถึงความสำคัญ ของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่า ในอนาคตผู้เรียนจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง เพิ่มขึ้นมากกว่าในอดีต จึงมีความจำเป็นจะต้องฝึกให้ผู้เรียนมีรูปแบบการเรียนรู้ของตนเอง สามารถประเมินความพร้อมในการเรียน เพื่อนำไปสู่ความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง มากขึ้น

โดนัลด์ เจ เทรฟฟิงเจอร์ (Donald J. Treffinger, 1995 : 325) สรุปว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น เนื่องจากผู้เรียนมีแรง จูงใจใน การเรียน มีโอกาสทำงานตามระดับความสามารถและความก้าวหน้าของตนเอง สามารถเลือก เนื้อหาและกำหนดเป้าหมายทางการเรียนตามประสบการณ์และความต้องการของตนเอง

สุทธิรัตน์ ฐิติเกียรติกำจร (2540 : 69) กล่าวถึงความสำคัญของการใช้กิจกรรม การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไว้ 5 ประการได้แก่

1. การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสามารถแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคล และส่งเสริมการศึกษารายบุคคล
2. การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองทำให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอก ห้องเรียน

3. การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น เป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทางหนึ่ง
4. การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นการเปิดโอกาสให้นำสื่อในรูปแบบต่าง ๆ มาใช้ ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่
5. การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองช่วยลดข้อจำกัดที่เกิดขึ้นในสถาบัน ได้แก่ ปัญหา ของขนาดชั้นเรียนที่ใหญ่และจำนวนผู้สอนที่ไม่ได้สัดส่วนกับการฝึกการใช้ภาษาในชั้นเรียน

คณาพร คมสัน (2540 : 36) สรุปความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ได้ว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตที่มีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนมี ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีความตั้งใจสูง มีแรงจูงใจ มีความยืดหยุ่นในการเรียนมากขึ้นและสามารถปรับพฤติกรรมการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งเป็นวิธีการที่ตอบสนองของความ แตกต่างระหว่างบุคคล สอดคล้องกับการพัฒนาทางจิตวิทยาและธรรมชาติของมนุษย์ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็น พัฒนาการใหม่ทางการศึกษา ที่เน้นให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเองซึ่งจำเป็น อย่างยิ่ง สำหรับการศึกษาในขั้นพื้นฐานที่จะต้องเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการเรียนรู้เพื่อเป็นพื้นฐานของการศึกษาตลอดชีวิต

สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2541: 4) สรุปว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็น กระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ สอดคล้องกับสภาพสังคม ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ สามารถแสวงหาความรู้ และรู้จักใช้ประโยชน์จากแหล่งวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาตนเอง ครอบคลุ้ม ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

สมคิด อิศระวัฒน์ (2541 : 38) ได้สรุปความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไว้ดังนี้

1. ทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีพในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ
2. ทำให้ผู้เรียนเป็นบุคคลมีความกระหายใคร่รู้
3. ทำให้บุคคลสามารถเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ที่มีอยู่ได้มากที่สุด
4. ทำให้ผู้เรียนสามารถศึกษาได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่ต้องมีใครมาบอกและเป็น ผู้คิดริเริ่มที่จะเรียนรู้
5. ช่วยให้การศึกษาก่อเกิดความสมดุล

รุ่ง แก้วแดง (2541: 113) กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่าทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังต่อไปนี้

1. มีความคิดริเริ่มในการวินิจฉัยหรือประเมินความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง โดยได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นหรือไม่ก็ได้
2. สามารถเลือกแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมเพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้
3. รู้จักพัฒนาเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองโดยการค้นหาคำตอบและให้เหตุผล
4. รู้จักถามเหตุผลของการมีกฎระเบียบ กระบวนการ หลักการ และข้อสมมติฐานที่ยอมรับได้โดยปริยาย
5. สามารถปฏิเสธหรือเห็นด้วย หรือปฏิบัติตามในสิ่งที่ผู้อื่นต้องการโดยตัดสินใจด้วยตนเอง
6. สามารถตระหนักในทางเลือกด้านยุทธศาสตร์การศึกษา และการแปลความหมาย รวมทั้งเลือกทางเลือกที่สอดคล้องกับแนวความคิดและวัตถุประสงค์ของตนเองอย่างมีเหตุผล
7. สามารถทบทวนกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในฐานะที่เป็นพัฒนาการทางความรู้และสังคม ซึ่งสามารถปรับยุทธศาสตร์ของตนเองเพื่อเสริมสร้าง ศักยภาพในการเรียนรู้
8. สามารถมองเป้าหมาย นโยบาย และแผนอย่างอิสระโดยปราศจากแรงกดดันจากผู้อื่น
9. สามารถพัฒนาความเข้าใจในความเป็นไปต่างๆ จนสามารถอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจได้
10. สามารถสร้างกรอบแนวความคิดได้ชัดเจนอย่างอิสระและพร้อมที่จะเปลี่ยนแนวความคิดเมื่อมีเหตุผล
11. สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยความคิดหรือรับอย่างสม่ำเสมอโดยไม่พึ่งพาการเสริมแรงหรือรางวัลจากผู้อื่น
12. สามารถระบุค่านิยมส่วนตัวและความสนใจของตัวเองได้
13. สามารถยอมรับแนวความคิดอื่นที่ถูกต้องและเผชิญกับการต่อต้านอุปสรรครวมทั้งวิจารณ์เป้าหมายของตนเองโดยปราศจากโทษ
14. สามารถประเมินข้อบกพร่องและข้อจำกัดของตนเองในฐานะผู้เรียนได้

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ในปัจจุบัน สามารถตอบสนองต่อระบบการศึกษา และสอดคล้องกับสภาพสังคมเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง

อย่างรวดเร็ว เป็นการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้ตามความสนใจ ความถนัดของแต่ละบุคคลซึ่งมีความแตกต่างกัน และสอดคล้องกับพัฒนาการทางจิตวิทยาและธรรมชาติของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะคิดในการเรียนรู้ ตลอดจนทักษะในการค้นคว้า การแก้ปัญหา สามารถแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสามารถตอบสนองระบบการศึกษาที่มีขีดจำกัดในเรื่อง สถานศึกษาที่มีจำนวนไม่เพียงพอกับผู้เรียน สภาพห้องเรียนที่มีนักเรียนจำนวนมาก สื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่จำกัด การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสามารถที่แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.3 ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

อัลเลน ทัท (Allen Tough, 1971) กล่าวถึงลักษณะของผู้เรียนที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะมีลักษณะดังนี้

1. เป็นผู้ที่ตั้งเป้าหมายของการกระทำไว้ชัดเจน
2. รู้จักเลือกใช้ความรู้และทักษะที่เหมาะสม
3. วางแผนการเรียนอย่างดี
4. เรียนได้โดยไม่เกินกำลังความสามารถ
5. มีความมุ่งมั่นพยายามที่จะพัฒนาศักยภาพที่ซ่อนเร้นอยู่ของตน และมีความสามารถอยากรู้อยากเห็น ขณะเดียวกันคนเหล่านี้ยังชอบงานที่ตนทำอยู่
6. เข้าใจและยอมรับในคุณลักษณะของตน และไม่พอใจกับสภาพของตนในปัจจุบัน
7. มีความเชื่อมั่น กล่าวหาญพอที่จะเปิดเผยตนเอง
8. มีความสนใจอย่างมีทิศทางแน่นอน
9. เป็นผู้เลือกอาชีพและกิจกรรมของตนเอง
10. ไม่ได้ถูกบังคับหรือถูกกดดันจากภายนอก
11. เป็นผู้ที่มีความผูกพันหรือยึดมั่นต่อจุดหมายของชีวิต
12. ต่อสู้บากบั่นเพื่อบรรลุเป้าหมายสำคัญบางประการ
13. มีความพยายามที่จะเอาชนะอุปสรรคทั้งปวง
14. เป็นผู้มีผลงานและประสบความสำเร็จ
15. สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

อย่างน้อย 2-3 คน

ลูซี เอ็ม กุกลิเอลมิโน (Lucy M. Guglielmino, 1977: 32) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองดังต่อไปนี้

1. เปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ ได้แก่ ความสนใจในการเรียน มีความพยายามที่จะทำความเข้าใจในเรื่องที่ยากและชอบการศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุด
2. มองตนเองว่าเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ สามารถแสวงหาวิธีการเรียน และรู้แหล่งที่จะศึกษาค้นคว้า
3. มีความคิดริเริ่มและสามารถเรียนรู้ได้อย่างอิสระ
4. มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง
5. มีความรักในการเรียน ได้แก่ ความสนุกสนานในการค้นคว้า หรือ ความต้องการที่จะเรียนรู้
6. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
7. มองอนาคตในแง่ดี ได้แก่ มีความต้องการที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต คิดว่าปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทายและรู้ว่าตนเองต้องการจะเรียนรู้อะไรเพิ่มเติม
8. สามารถใช้ทักษะในการแสวงหาความรู้ และทักษะการแก้ปัญหา

รอดนี ดับเบิลยู สเคเจอร์ (Rodney W. Skager, 1978 : 116) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้เรียนด้วยการนำตนเองไว้ 7 ประการ คือ

1. ยอมรับตนเองหรือมีทัศนคติในทางบวกต่อตนเอง
2. สามารถวางแผนการเรียนด้วยตนเองโดยที่ผู้เรียนจะต้องรู้ความต้องการในการเรียนของตนเองกำหนดจุดมุ่งหมายที่เหมาะสม และวางแผนงานที่มีประสิทธิภาพที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด
3. มีแรงจูงใจภายในทำให้เกิดการเรียนได้โดยไม่คำนึงถึงแรงจูงใจภายนอก
4. มีการประเมินผล โดยตนเองหรือให้ผู้อื่นประเมินตามสภาพที่เป็นจริง
5. นำประสบการณ์มาใช้ในกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้
6. มีความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ คือสามารถเปลี่ยนแปลงเป้าหมายหรือวิธีการเรียน สามารถเผชิญปัญหาโดยใช้การสำรวจและลองผิดลองถูก เมื่อเกิดความล้มเหลวสามารถนำข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นมาแก้ไขปรับปรุงมากกว่าที่จะยอมแพ้หรือยกเลิก
7. ความเป็นตัวของตัวเอง สามารถดูแลควบคุมตนเองได้ และสามารถเลือกรูปแบบการเรียนโดยพิจารณาว่า มีความเหมาะสมกับเวลาและสถานที่

สมคิด อิศระวัฒน์ (2541 : 35) ได้สรุป ลักษณะของคนซึ่งเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่ามีลักษณะดังนี้คือ

1. ตม้ครใจที่จะเรียนด้วยตนเอง ผู้เรียนจะเรียนเพราะความสนใจ ความอยากรู้ มิใช่เพราะมีใครบังคับหรือเพราะความจำใจ
2. รั้รู้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง คือ ผู้เรียนสามารถบอกได้ว่าสิ่งที่ตนจะเรียน คือ ะไร รั้รู้ว้ท้กะระและข้อมูลที่ต้องการหรือจำเป็นต้องให้มีอะไรบ้าง สามารถกำหนดเป้าหมาย วิธีการรวบรวมข้อมูลที่ต้องการและวิธีประเมินผลการเรียน ผู้เรียนต้องเป็นผู้จัดการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ด้วยตนเอง ผู้เรียนต้องมีความตระหนักในความสามารถ สามารถตัดสินใจได้ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และบทบาทในการเป็นผู้เรียนที่ดี
3. รั้รู้วิธีการที่จะเรียน และทราบขั้นตอนของการเรียนรู้ของตนเอง

1.4 ความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้สอน

เมื่อพิจารณาการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการเรียนการสอนโดยครูเป็นผู้สอนพบว้มีความแตกต่างกันในด้านต่างๆ ดังที่ สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2541 : 9) ได้สรุปความแตกต่างของวิธีการเรียนรู้ทั้ง 2 วิธี ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 แสดงความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้สอน

<p>การเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้สอน (Teacher Directed Learning)</p>	<p>การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self Directed Learning)</p>
<p>1. ยอมรับว่าผู้เรียนมีบุคลิกภาพที่ยังต้องพึ่งพาผู้อื่น</p> <p>2. มองเห็นว่าประสบการณ์ที่ผู้เรียนมีอยู่ไม่มีค่าที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนและไม่เทียบเท่าประสบการณ์ของครูหรือของผู้เขียนตำรา ผู้ผลิตอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะเลือกเอาประสบการณ์ไปถ่ายทอดให้กับผู้เรียน</p> <p>3. มองเห็นว่าผู้เรียนมีระดับความพร้อมในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่แตกต่างกันสามารถจัดเป็นกลุ่มได้ ดังนั้น ในการเรียนการสอนผู้เรียนจะถูกจัดรวมเป็นกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนรู้สิ่งเดียวกันโดยถือว่าผู้เรียนมีระดับความพร้อมเท่ากัน</p> <p>4. มองว่าผู้เรียนเข้ามาอยู่ในระบบการเรียนการสอนเพราะมุ่งหวังที่จะได้รับความรู้ที่เป็นเนื้อหา และเข้าใจว่าการเรียนรู้ก็คือการสะสมเนื้อหาและสะสมความรู้ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจึงแบ่งออกเป็นหน่วยๆ ตามลักษณะของเนื้อหา</p> <p>5. มองว่าผู้เรียนเข้ามาเรียนโดยมีแรงจูงใจภายนอกที่เป็นรางวัล เช่น คะแนนใบปริญญาบัตร รางวัลดีเด่น และการท่องเที่ยว</p>	<p>1. ยอมรับว่าผู้เรียนมีบุคลิกภาพและมีความสามารถที่จะพัฒนาตัวเองไปสู่การเป็นตัวของตัวเอง ไม่ต้องอาศัยผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นความสามารถดังกล่าวควรได้รับการพัฒนา</p> <p>2. มองเห็นว่า ประสบการณ์ของผู้เรียนมีคุณค่าอย่างยิ่งในการเรียนการสอนเหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นแหล่งวิทยากรและผู้เรียนมีความสามารถในเรื่องนั้น</p> <p>3. มองเห็นว่าแต่ละคนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันและแต่ละคนมีระดับความพร้อมไม่เหมือนกัน ดังนั้นการเรียนรู้จึงพิจารณาที่ เอกกัตบุคคล</p> <p>4. มองว่าผู้เรียนเข้ามาเรียนด้วยความพอใจที่จะทำกิจกรรม ดังนั้น การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้จึงมุ่งที่การแก้ปัญหาการทำงานให้สำเร็จ</p> <p>5. มองว่าผู้เรียนเข้ามาเรียนด้วยแรงจูงใจภายใน เช่น ความพอใจ ความต้องการที่จะประกอบกิจกรรมให้สำเร็จล่วงหน้าไปด้วยดีและต้องการเรียนตามความสนใจ รวมทั้งความอยากรู้อยากเห็นของตนเอง</p>

อาจสรุปได้ว่าวิธีการเรียนรู้ทั้ง 2 วิธีมีความแตกต่างกันในด้านทัศนคติของผู้สอน และแนวทางในการจัดการเรียนการสอน คือ ผู้สอนที่สอนโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะยอมรับความสามารถของผู้เรียนว่า สามารถที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากประสบการณ์ได้ดีและมีความพร้อมที่จะเรียน รวมทั้งคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งตรงกันข้ามกับทัศนคติของผู้สอนที่สอนโดยวิธีปกติที่มองว่าผู้เรียนมีบุคลิกภาพที่จะต้องพึ่งพาผู้อื่นผู้เรียนไม่สามารถเรียนรู้ได้ดีจากประสบการณ์ของตนเอง และในด้านการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมุ่งให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหา และประสบผลสำเร็จในการทำงาน ส่วนการจัดการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอนมุ่งสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ด้านเนื้อหา

1.5 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

การจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสามารถเลือกรูปแบบได้หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้อย่างอิสระ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนตามความต้องการ ความถนัด และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเลือกรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองดังต่อไปนี้

เดวิด บาวด์ (David Boud, 1982: 12) ได้สรุปรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้ว่ามี 5 รูปแบบดังนี้

1. การเรียนแบบใช้สัญญาการเรียนรู้ (Learning Contracts) คือ การเรียนที่ผู้เรียนวางแผนโดยเขียนสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร รวมทั้งวิธีการวัดการประเมินผลซึ่งจะมีการตรวจสอบความถูกต้องของผลงานกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในสัญญาจากผู้ร่วมงาน
2. การเรียนแบบการทำงานตัวต่อตัว (One - to One Learning) คือ การเรียนที่ผู้เรียนทำงานเป็นคู่เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกซึ่งกันและกันในการทำงาน
3. การเรียนแบบวางแผนการทำงานโดยผู้เรียน (Student Planned Courses) คือ การเรียนที่ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มในการริเริ่มโครงการ และนำมาสู่การปฏิบัติ
4. การเรียนแบบระบบการสนับสนุนจากเพื่อน (Peer Support Systems) คือ การเรียนที่ผู้เรียนเริ่มเรียนในเบื้องต้นได้รับความช่วยเหลือจากผู้เรียนที่มีประสบการณ์มากกว่า
5. การเรียนแบบร่วมมือกันประเมิน (Collaborative Assessment) คือ การเรียนที่ผู้เรียนร่วมมือกันกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียน

คอลิน กริฟฟิน (Colin Griffin , 1983 : 153) ได้แบ่งรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็น 5 รูปแบบ ได้แก่

1. รูปแบบที่ให้สัญญาการเรียนรู้ (Learning contract) เป็นเครื่องมือในการเรียนด้วยตนเองตามแนวคิดของ โนวาลส์
2. รูปแบบการใช้โครงการการเรียนรู้ (Learning project) เป็นตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้
3. รูปแบบการใช้บทเรียนสำเร็จรูป (Individualized Program Instruction)
4. รูปแบบที่ไม่ใช่การจัดการเรียนการสอนทั่วไป (Non - Traditional Institution) ได้แก่ กลุ่มผู้เรียนโดยสมัครใจ คาดหวังว่าจะได้รับความรู้
5. รูปแบบของการเรียนรู้ประสบการณ์ชีวิต (Experiential Learning)

ลินด์ซีย์ มิลเลอร์ และคณะ (Lindsay Miller et. al., 1993 : 228) ได้เสนอรูปแบบในการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนแบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้เรียนเรียนรายการจากหน่วยความจำคอมพิวเตอร์ (Menu driver) ในระบบนี้เอกสาร กิจกรรมทุกอย่างถูกจัดเก็บไว้ตามหัวข้อการเรียน เช่น ทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ดังนั้น ผู้เรียนต้องเรียก รายการเพื่อเลือกใช้ข้อมูล
2. รูปแบบการเรียนแบบตลาดสรรพสินค้า (Supermaket) ผู้เรียนสามารถเลือกดูกิจกรรมเหมือนเดินเลือกซื้อของในห้างสรรพสินค้า
3. รูปแบบการเรียนระบบควบคุม ผู้เรียนถูกกำหนดให้ใช้กิจกรรมตามที่ผู้สอนกำหนดซึ่งเป็นตามวัตถุประสงค์และเกณฑ์ของรายวิชา ฉะนั้นกิจกรรมที่มีอยู่จะสัมพันธ์กับสิ่งของที่เรียนรู้ในชั้นเรียน ผู้เรียนแทบจะไม่มีโอกาสที่จะทำกิจกรรมด้วยตนเอง
4. รูปแบบการเรียนระบบเปิดเป็นรูปแบบเสมือนเป็นห้องสมุดซึ่งมีกิจกรรมพร้อมสำหรับทุกคนได้ศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ส่วนบุคคลและวัตถุประสงค์ตามเกณฑ์ของรายวิชา

สุทธิรัตน์ รุจิเกียรติกำจร (2536 : 6) แบ่งรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็น 4 รูปแบบตามแนวคิดของนักการศึกษาต่างประเทศดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการเรียนแบบ PSI (The Personalize System of Instruction) คือการสอนที่มีการจัดแบ่งเนื้อหาวิชาเป็นหน่วยการเรียนรู้ (Units) ซึ่งมีวัตถุประสงค์คำแนะนำใน

การเรียนรู้ และวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนเตรียมไว้เพื่อให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองตามอัตรา ความช้า ความเร็วของแต่ละบุคคล

2. รูปแบบที่ใช้สัญญาการเรียน (Contract Learning) เป็นการสอนที่ให้อิสระ แก่ผู้เรียน โดยมีการตกลงหรือทำสัญญาการเรียนระหว่างผู้สอนและผู้เรียนก่อนดำเนินการเรียน การสอน

3. รูปแบบการเรียนแบบโปรแกรม (Programmed Instruction) เป็นบทเรียนที่มี ลักษณะเป็นบทเรียนสำเร็จรูปที่มีการออกแบบและผลิตขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองตาม อัตราความช้าเร็วในการเรียนของแต่ละคน

4. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer - Assisted Instruction) เป็นบทเรียนที่ผู้สอนจัดเตรียมหรือมอบหมายให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองซึ่งมีความคล้ายคลึงกับ บทเรียนด้วยตนเองประเภทอื่น ๆ ที่ผู้เรียนเป็นผู้ควบคุมอัตราความช้าเร็วในการเรียนของตนเอง แต่บทเรียน CAI เป็นบทเรียนที่มีลักษณะพิเศษซึ่งเป็นคุณสมบัติเฉพาะของคอมพิวเตอร์ คือ ผู้เรียนสามารถปฏิสัมพันธ์ หรือโต้ตอบกับบทเรียนได้ทันที และตลอดเวลาในขณะที่เรียน

สรุปได้ว่า รูปแบบในการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีหลายรูปแบบซึ่งผู้สอนสามารถเลือกรูปแบบต่างๆ ได้โดยคำนึงถึงความเหมาะสมในการเรียนรู้ และสามารถเลือกรูปแบบการสอนได้แก่การเรียนเอกัตบุคคล การใช้สัญญาการเรียน การใช้ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การใช้บทเรียนสำเร็จรูป การใช้โครงการเรียน ซึ่งแต่ละรูปแบบมีลักษณะ เฉพาะและมีความแตกต่างกัน แต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตัวเองสามารถ กำหนดและวางแผนการเรียนรู้ และเรียนรู้ได้อย่างอิสระ

1.6 แนวทางในการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเน้นให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้ที่จะทำงานกับเพื่อน ครู และบุคคลที่เกี่ยวข้อง วิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจึงมี หลายวิธีขึ้นอยู่กับภูมิหลัง ความรู้เดิม และทักษะของผู้เรียน รวมทั้งระดับความมีอิสระ ในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ

1. การนำตนเองในระดับที่ครูเป็นผู้นำ
2. การนำตนเองในระดับต้น
3. การนำตนเองในระดับกลาง

4. การนำตนเองในระดับสูง

โดนัลด์ เทรฟฟิงเกอร์ (Donald Treffinger, 1995 : 327) สรุปลักษณะแนวทางในการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองตามระดับการนำตนเองดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมายและจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยผู้เรียนมีบทบาทตามระดับการนำตนเองดังนี้

- 1.1 ระดับที่ครูเป็นผู้นำ ได้แก่ ครูกำหนดให้นักเรียนกระทำตามที่ครูกำหนดไว้
- 1.2 การนำตนเองในระดับต้น ได้แก่ ครูเสนอจุดประสงค์และกำหนดเป้าหมายหลาย ๆ ประการให้นักเรียนมีโอกาสเลือกเอง
- 1.3 การนำตนเองในระดับกลาง ได้แก่ ครูร่วมกับนักเรียนสร้างทางเลือกใหม่ ๆ
- 1.4 การนำตนเองในระดับสูง ได้แก่ ครูจัดหาสื่อการเรียน แหล่งความรู้ให้นักเรียนควบคุมตนเองและเลือกแนวทางปฏิบัติเอง

2. การประเมินผลพฤติกรรมก่อนการเรียน

- 2.1 ระดับที่ครูเป็นผู้นำ ได้แก่ ครูเป็นผู้ทดสอบ แล้วนักเรียนปฏิบัติตามการเรียนที่ครูกำหนด
- 2.2 การนำตนเองระดับต้น ได้แก่ ครูวินิจฉัยผู้เรียน แล้วนำเสนอทางเลือกให้นักเรียนเลือก
- 2.3 การนำตนเองในระดับกลาง ได้แก่ ครูและนักเรียนร่วมกันวินิจฉัย หรือทดสอบซึ่งอาจเป็นการทดสอบรายบุคคล
- 2.4 การนำตนเองในระดับสูง ได้แก่ นักเรียนวินิจฉัยตนเองโดยมีครูเป็นที่ปรึกษาหากมีบางสิ่งบางอย่างที่ไม่ชัดเจน

3. การกำหนดขั้นตอนการเรียนการสอน การนำขั้นตอนการสอนไปใช้ซึ่งแบ่งตามระดับการนำตนเองดังนี้

- 3.1 ระดับที่ครูเป็นผู้นำ ได้แก่ ครูเป็นผู้นำเสนอเนื้อหา แบบฝึกหัด และกิจกรรมทั้งหมด
- 3.2 การนำตนเองในระดับต้น ได้แก่ ครูนำเสนอทางเลือกสำหรับนักเรียนที่จะเลือกทำได้อย่างอิสระ ตามระดับความสามารถและความก้าวหน้าในการเรียนของแต่ละคน

3.3 การนำตนเองในระดับกลาง ได้แก่ ครูจัดหาแหล่งวิทยาการและทางเลือกในการปฏิบัติและใช้สัญญาการเรียนช่วยให้นักเรียนทำงานในขอบเขต ขั้นตอนที่ดีตัดสินใจทำ

3.4 การนำตนเองในระดับสูง ได้แก่ นักเรียนวางโครงการเรียน กำหนดกิจกรรม แหล่งความรู้ที่ต้องการ จำกัดขอบเขต ลำดับขั้น และตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่จะทำในแต่ละขั้น

4. การประเมินผลการปฏิบัติ นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติตามองค์ประกอบ 4 ประการแบ่งตามระดับความสามารถ ดังนี้

4.1 ระดับที่ครูเป็นผู้นำ ได้แก่ ครูประเมินผลด้วยตนเอง เลือกเครื่องมือในการประเมินและเป็นผู้ให้ผลการเรียนเอง

4.2 การนำตนเองในระดับต้น ได้แก่ ครูเชื่อมโยงการวัดและประเมินผลกับจุดประสงค์การเรียน และให้โอกาสนักเรียนได้แสดงออก และได้ตอบกัน

4.3 การนำตนเองในระดับกลาง ได้แก่ นักเรียนร่วมมือกับเพื่อนให้ข้อมูลป้อนกลับซึ่งกันและกัน ครูและผู้เรียนมีการประชุมปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับการประเมินผล

4.4 การนำตนเองในระดับสูง ได้แก่ นักเรียนประเมินตนเอง

รอดนี สเคเจอร์ และ อาร์ เอส เดฟ (Rodney Skager and R. H. Dave, 1977: 133) ได้สรุปแนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไว้ 5 ประการดังนี้

1. นักเรียนจะต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ตามความต้องการของตนเองและของกลุ่มนักเรียน และมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ทั้งรายบุคคล และเป็นกลุ่ม

2. การจัดกิจกรรมจะต้องคำนึงถึงความสำคัญของนักเรียนรายบุคคลโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้าน วุฒิภาวะ ความรู้พื้นฐาน ความสนใจ ความสามารถ วิธีการเรียนรู้ แล้วจัดสภาพการเรียนรู้ให้สอดคล้องกันเพื่อฝึกฝนให้เกิดการเรียนรู้

3. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการสืบค้น เปิดโอกาสให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเทคนิคที่จำเป็น เช่น ฝึกการสังเกต การอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมาย การบันทึกข้อความและให้ผู้เรียนได้ใช้แหล่งความรู้ วัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย รวมทั้งให้กำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ กำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง

4. การจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาทักษะการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ได้แก่ การกำหนดให้ผู้เรียนแบ่งความรับผิดชอบในกระบวนการเรียนรู้ ได้ทำงานและร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีความแตกต่างกันในด้าน อายุ ความรู้ ทักษะ และขนาดของกลุ่มที่แตกต่างกัน

5. ครูมีบทบาท เป็นผู้ให้คำปรึกษาและควรจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียน เรียนรู้ในห้องและนอกห้องเรียน

ไวเนอร์ท (Weinert, 1982 อ้างถึงใน Gerald A. Skraka and Joerg Will, 1993:40) กล่าวถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไว้ดังต่อไปนี้

1. ต้องจัดสภาพให้ผู้เรียนมีอิสระในระดับหนึ่งเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์การเรียน วิธีการเรียนรู้ เวลาเรียน
2. ต้องให้ผู้เรียนแปลงจุดประสงค์การเรียนรู้ของตนเองเป็นกิจกรรมการเรียน
3. ต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง

สุทธิรัตน์ รุจิเกียรติกำจร(2540: 67) ได้เสนอแนะประเด็นที่ควรคำนึงถึงในการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองซึ่งได้มาจากประสบการณ์การสอนดังต่อไปนี้

1. ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวัตถุประสงค์ของรายวิชาควรครอบคลุม วัตถุประสงค์ของผู้เรียน
2. เอกสารประกอบรายวิชาควรให้แนวทางและข้อปฏิบัติเพื่อเตรียมให้ผู้เรียน รับรู้ และคุ้นเคยกับการเป็นผู้เรียนที่มีอิสระในตนเอง
3. ในการปฏิบัติงานในรายวิชาควรอยู่ในรูปของแฟ้มสะสมงานซึ่งจะเป็นตัวบ่งชี้ ความสามารถของผู้เรียนในเชิงพัฒนาการทั้งด้านความรู้ทางภาษา และการใช้ภาษา ซึ่งในการประเมินผลควรมุ่งเน้นพัฒนาในเชิงคุณภาพมิใช่เพียงประเมินค่าจากการสอบข้อเขียนในเชิงปริมาณ
4. ในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองควรเปิดให้บริการสองลักษณะควบคู่กันไป คือ เพื่อให้ผู้เรียนใช้ตอบสนองความต้องการทางการเรียนของตนเอง และเพื่อเป็นแหล่งที่ผู้เรียนของรายวิชาเข้ามาใช้ตามข้อกำหนด

5. ครูมีบทบาท เป็นผู้ให้คำปรึกษาและควรจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียน เรียนรู้ในห้อง และนอกห้อง

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้น สุทธิรัตน์ รุจิเกียรติกำจร ยังพบว่า ในการจัดการเรียน การสอนช่วงแรกเป็นช่วงที่ยากลำบาก ซึ่งในการจัดกิจกรรมควรเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อม โดยเฉพาะเวลาที่ใช้ในการเตรียมความพร้อม ผู้เรียนและผู้สอนจะต้องเข้าใจแนวคิดของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และบทบาทของครูว่า เป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำและให้ความสะดวก เพื่อช่วยให้ เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง ในส่วนของผู้เรียนการมีวินัยในตัวเองของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิด ความต่อเนื่องของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

อดล ชีน (Adele Chene,1983:40) กล่าวว่า แนวทางในการจัดการเรียนการสอน โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะต้องคำนึงถึงสิ่งสำคัญ 3 ประการได้แก่

1. ความเป็นอิสระและความตั้งใจในการเรียน (Independence and the will to learn)
2. ความตระหนักเกี่ยวกับกระบวนการเรียน(Awareness of the process of learning)
3. ความสามารถของผู้เรียนในการคิดวิจารณ์ญาณและเลือกสรรสิ่งต่างๆ ในการเรียนรู้ (Existing norms as well as an ability to make critical judgement)

สตีเฟน ดี บรูคฟิลด์ (Stephen D. Brookfield, : 1986) กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่อไปนี้

1. ความเป็นอิสระส่วนบุคคล (Personal Autonomy)
2. การจัดการตนเอง (Self - Management)
3. การควบคุมตนเองของผู้เรียนในสภาพจัดการเรียนการสอนในระบบ (Learner Control in Formal Settings)

1.7 กระบวนการเรียนรู้โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

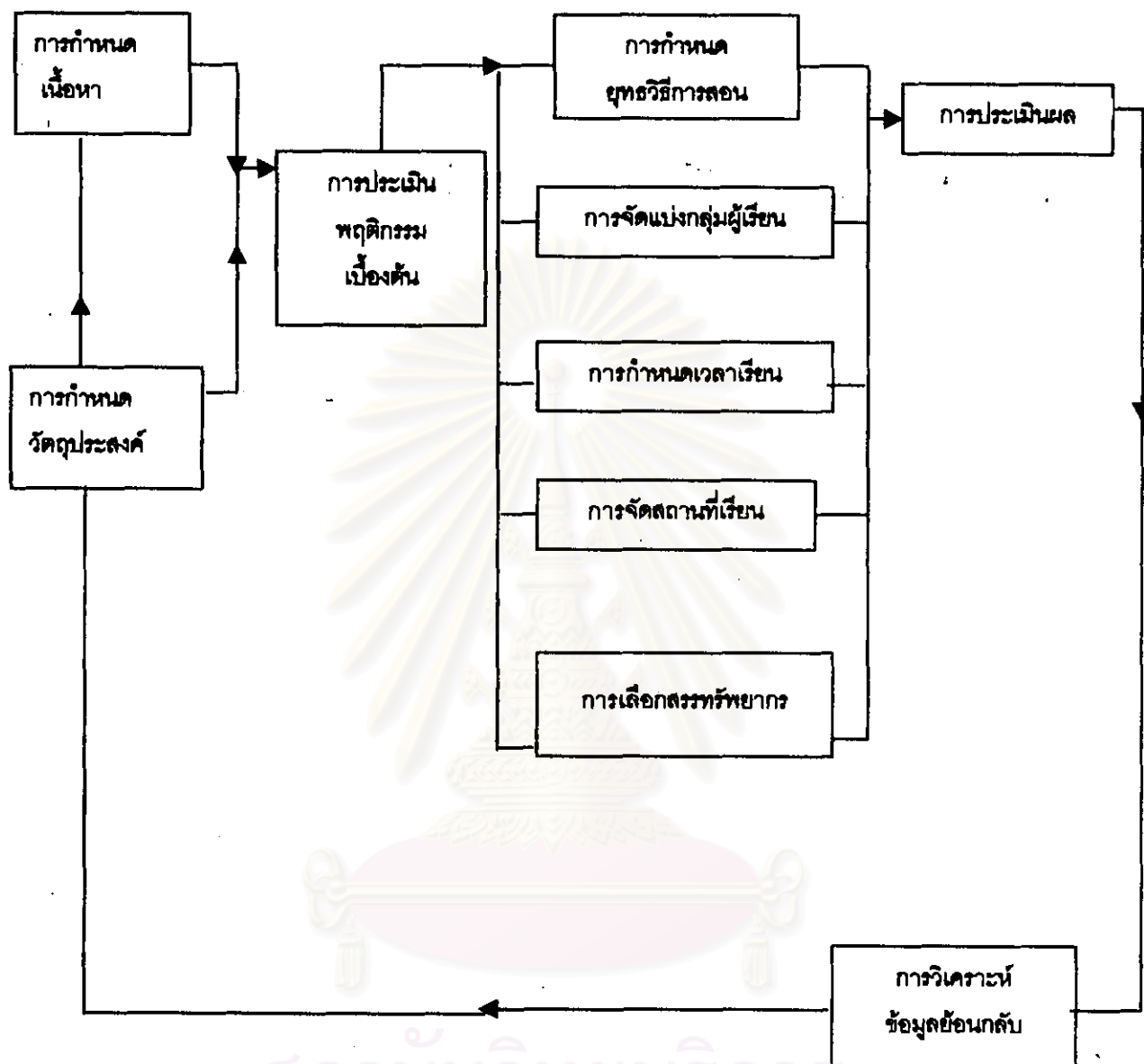
นักการศึกษาได้นำเสนอกระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองดังไว้ต่อไปนี้

การ์แลช และอีลี (Garlaeh and Ely อ้างถึงใน สุภัญญา นิมานนท์,2536: 15)

ได้นำเสนอกระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดเนื้อหา
2. การกำหนดวัตถุประสงค์
4. การประเมินพฤติกรรมเบื้องต้น
5. การกำหนดกลยุทธ์วิธีการสอนซึ่งประกอบด้วย การจัดกลุ่มผู้เรียน การกำหนดเวลาเรียน การจัดสถานที่เรียน การเลือกสรรทรัพยากร
6. การประเมินผล
7. การวิเคราะห์ข้อมูลย้อนกลับ

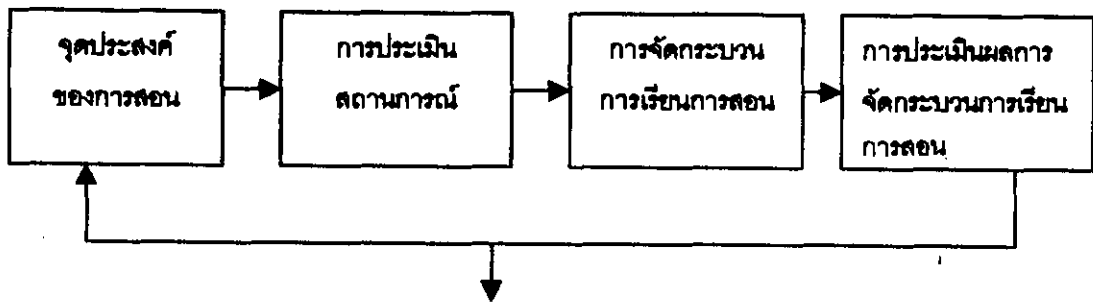
ขั้นตอนดังกล่าวนำเสนอในรูปแบบภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 กระบวนการเรียนด้วยการนำตนเองตามแนวคิดของ Garlach and Ely

แกลสเซอร์ (Glasser อ้างถึงใน สุภัญญา นิমানนท์ , 2536 : 15)

ได้เสนอกระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งประกอบด้วยจุดประสงค์การสอน การประเมินสถานการณ์ของผู้เรียนก่อนสอน การจัดกระบวนการเรียนการสอน การประเมินผล ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ข้อมูลป้อนกลับ

แผนภูมิที่ 2 กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองตามแนวคิดของแกลสเซอร์ (Glasser)

สุทธิรัตน์ ภูมิเกียรติกำจร (2541: 40) ได้เสนอกระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองประกอบด้วยกำหนัดความต้องการของตนเองภายใต้คำแนะนำของผู้สอนได้แก่กำหนัดเป้าหมายการเรียนรู้ การเลือกกิจกรรม การมีปฏิสัมพันธ์ การประเมินผลด้วยตนเอง ดังนี้

กำหนัดความต้องการ

ของตนเองภายใต้คำแนะนำของผู้สอน

แผนภูมิที่ 3 กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองตามแนวคิดของสุทธิรัตน์ ภูมิเกียรติกำจร

กระบวนการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้นสามารถนำมาจัดการเรียนการสอนเป็นขั้นตอนในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ดังที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ ดังต่อไปนี้

มัลคัม เอส โนวอลล์ (Malcolm S. Knowles, 1975 : 34) กล่าวถึง ขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่

1. การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ได้แก่การจัดสภาพให้เป็นบรรยากาศที่เป็นอิสระโดยให้ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ให้เกียรติ เคารพในกฎเกณฑ์ร่วมกัน รวมทั้งจัดสถานที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้

2. การวางแผนร่วมกันระหว่างครูกับผู้เรียน
3. การวินิจฉัยความต้องการทางการเรียน
4. การกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ร่วมกัน
5. การกำหนดและเลือกยุทธวิธีที่ทำให้บรรลุเป้าหมาย
6. การดำเนินกิจกรรมตามแผนและแบบที่กำหนดไว้
7. การประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

แกรี ดี บอริช (Gary D Borich Gary., 1992 : 304) ได้เสนอขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีดังต่อไปนี้

1. ให้งานแปลกใหม่แก่ผู้เรียนและสังเกตว่าผู้เรียนทำงานสำเร็จได้อย่างไร
2. ให้ผู้เรียนอธิบายวิธีปฏิบัติตนว่าสามารถปฏิบัติงานสำเร็จได้อย่างไร
3. อธิบายและให้แบบอย่างงานที่ดำเนินการประสบผลสำเร็จมาแล้ว
4. ครูให้งานที่คล้ายคลึงกับงานชิ้นเดิมเพื่อให้ผู้เรียนฝึกใช้ยุทธวิธีที่ครูนำเสนอ
5. ครูใช้ตัวอย่างการถามตนเองเพื่อให้ช่วยในการทำงาน เช่น ถามตนเองว่า

ชัดเจนได้คำสำคัญหรือยัง

จี โอ โกรว์ (G.O. Grow, 1994 : 144) กล่าวถึงขั้นตอนในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่ามี 4 ขั้นตอน คือ

1. ครูชักชวนให้นักเรียนสนใจด้วยการบรรยายหรือให้ลองฝึกปฏิบัติ
2. ครูกระตุ้นความสนใจของนักเรียนโดยนำอภิปรายเพื่อให้นักเรียนตั้งเป้าหมายและกำหนดยุทธวิธีการเรียน
3. ครูอภิปรายกลุ่มหรือจัดสัมมนาโดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน
4. นักเรียนฝึกปฏิบัติกิจกรรมโดยทำงานรายบุคคลหรือทำงานกลุ่ม

สุกัญญา นิมาพันธ์ (2538 : 9) เสนอขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่ใช้รูปแบบสัญญาการเรียนซึ่งประกอบด้วย 8 ขั้นตอน คือ

1. วิเคราะห์ความต้องการในการเรียนโดยใช้ลักษณะหรือกระบวนการวิชาเป็นกรอบหรือแนวทางประกอบการวิเคราะห์
 2. กำหนดวัตถุประสงค์ประสงค์ในการเรียน
 3. กำหนดแหล่งทรัพยากร โดยผู้เรียนต้องสำรวจและ พิจารณาเลือกแหล่งทรัพยากรที่เหมาะสม และกำหนดวิธีการเรียนวางแผนในการเรียนโดยใช้แหล่งทรัพยากรนั้นๆ
 4. กำหนดหลักฐานหรือข้อมูลในการดำเนินการเรียนโดยระบุให้ชัดเจนเกี่ยวกับตารางการเรียนเช่นจะเรียนอะไร เรียนอย่างไร และเรียนเมื่อใด รวมทั้งบันทึกหรือรายงานการดำเนินการเรียนอย่างไร
 5. กำหนดการหาความเชื่อมั่นของหลักฐาน หรือข้อมูลในการดำเนินการเรียนเป็นตัวชี้แสดงว่าได้จัดการเรียนจริง
 6. พิจารณาโครงการเรียนรู้กับผู้สอนหลังจากดำเนินการตามขั้นตอนข้อ 1-5 แล้วผู้เรียนจะจัดทำโครงการเรียนและนำเสนอให้ผู้สอนพิจารณาเสนอแนะ และอนุมัติโครงการโดยอาจทำสัญญาการเรียนระหว่างผู้สอนและผู้เรียน
 7. ดำเนินการเรียนตามโครงการเรียน โดยรายงานผลการเรียนให้ผู้สอนทราบอย่างสม่ำเสมอ ผู้สอนจึงจัดทำตารางสำหรับผู้เรียนแต่ละคน และถ้าหากผู้เรียนมีปัญหาหรืออุปสรรคก็สามารถเข้าพบผู้สอนได้ทันทีเพื่อขอคำปรึกษา
 8. ประเมินผลการเรียนโดยผู้เรียนอาจเป็นผู้กำหนดวิธีการประเมินผลโดยยึดวัตถุประสงค์ในการเรียนเป็นแนวทางการประเมินซึ่งอยู่ในการควบคุมดูแลของผู้สอน
- การจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนดังกล่าว อาจจะไม่ดำเนินการตามขั้นตอนทุกขั้นตอนก็ได้ ผู้สอนสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการเรียนการสอน วิธีประเมินผลให้หลายวิธีหรือหลากหลายรูปแบบให้ผู้เรียนเป็นผู้ตัดสินใจเลือกวิธีใดวิธีหนึ่งได้

คณาพร คมสัน (2540: 9) ได้พัฒนารูปแบบการสอนแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองตามแนวคิดกลุ่มมนุษยนิยม ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน โดยดำเนินการสอนตามกระบวนการ 3 ขั้นตอนและกิจกรรมการเรียนตามรูปแบบ 7 กิจกรรม ได้แก่

1. ขั้นตอนการดำเนินการก่อนการเรียน ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ขั้นตอนดังนี้

1.1 การสำรวจความต้องการความรู้เสริมการอ่าน โดยกิจกรรมนี้ครูเป็นคนดำเนินการสำรวจความต้องการที่จำเป็นเกี่ยวกับความรู้ที่ผู้เรียนต้องการ ได้แก่ ความรู้เสริมที่จะช่วยลดปัญหาการอ่านและเพื่อนำข้อมูลมาเตรียมวางแผนการสอน

1.2 การวางโครงการเรียน เป็นขั้นตอนที่ครูและนักเรียนร่วมกันวางโครงการเรียนโดยกำหนดเป้าหมายการเรียน ได้แก่ จุดมุ่งหมายทางการอ่าน ขอบเขตของเนื้อหาที่ต้องการโดยดำเนินตามขั้นตอนดังนี้

1.2.1 ครูและนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาให้ได้ขอบเขตที่จะกำหนดเนื้อหา

1.2.2 ครูให้นักเรียนเสนอประเภทของบทอ่านที่อยู่ในความสนใจเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ขอบเขตของเนื้อหาที่อยู่ในความสนใจของผู้เรียน

1.2.3 ครูและนักเรียนช่วยกันค้นหาบทอ่านจากสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

1.2.4 ครูและนักเรียนร่วมกันวางโครงการเรียนโดยกำหนดเป้าหมายระยะยาวของการเรียน

1.3 การเตรียมความพร้อมนักเรียน เป็นขั้นตอนที่ครูเป็นผู้ดำเนินการหลักที่จะให้ความรู้ความเข้าใจและฝึกการเรียนตามรูปแบบโดยดำเนินการดังนี้

1.3.1 ให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและวิธีดำเนินการในแต่ละขั้นตอนการเรียน

1.3.2 ให้ความรู้เกี่ยวกับเอกสารที่นักเรียนใช้ประกอบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

1.3.3 ให้นักเรียนทดลองเรียนตามรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

1.3.4 วัดความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนตามรูปแบบโดยมีเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนเข้าใจ สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนการเรียนตามรูปแบบ

2. ขั้นตอนการเรียนตามรูปแบบ เป็นขั้นตอนที่เรียนหลังจากผ่านขั้นเตรียมความพร้อมแล้ว ซึ่งในแต่ละคาบเรียนนักเรียนจะดำเนินกิจกรรมการเรียนตามรูปแบบดังนี้

2.1 การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่พอใจ เป็นกิจกรรมที่ครูและนักเรียนร่วมมือจัดบรรยากาศการเรียนให้รู้สึกปลอดภัย อบอุ่น ยอมรับซึ่งกันและกัน และให้ผู้เรียนเลือกรูปแบบการทำงานได้แก่ ทำงานเป็นกลุ่ม ทำงานเป็นคู่ ทำงานเดี่ยว

2.2 การวินิจฉัยความต้องการทางการอ่าน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนวินิจฉัยความต้องการที่แท้จริงของตนเองจากผลการวัดการรับรู้ความสามารถในการอ่านของตนตามแบบวัดการรับรู้

2.3 กำหนดเป้าหมายทางการอ่าน ประกอบด้วยการกำหนดเรื่องที่จะอ่าน กำหนดจุดประสงค์ของการอ่านที่ต้องการบรรลุในการเรียนครั้งนั้นๆ และให้ผู้เรียนบันทึกการเรียนในสัญญาการเรียนอย่างชัดเจนส่วนผู้ที่เลือกเรียนคนเดียวจะต้องกำหนดเป้าหมายด้วยตนเอง

2.4 การวางแผนเป็นกิจกรรมที่นักเรียนร่วมกันคิด และกำหนดกิจกรรมที่ต้องทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งกำหนดสื่อหรือแหล่งค้นคว้าข้อมูลที่จะใช้ประกอบในการเรียนซึ่งในการวางแผนนักเรียนควรตั้งคำถามตนเองดังต่อไปนี้

2.4.1 อุปสรรคและวิธีลดอุปสรรคนั้นคืออะไร

2.4.2 จะอ่านอะไร เมื่อใด และมีวิธีการอะไรจึงจะอ่านได้เร็วที่สุด

2.4.3 จะอ่านอะไร หรือแหล่งข้อมูลอะไรบ้าง

2.4.4 จะมีจุดประสงค์เฉพาะในการอ่านของตนอย่างไร

2.4.5 จะคาดหวังความรู้ ทักษะและเจตคติอะไร

2.4.6 จะประเมินผลการเรียนรู้ตนเองอย่างไร

2.4.7 จะใช้เกณฑ์อะไรตัดสินว่าประสบความสำเร็จหรือไม่

2.5 การปฏิบัติตามแผน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนกิจกรรมได้ตามความเหมาะสม

2.6 การประเมินผลการปฏิบัติ เป็นกิจกรรมที่นักเรียนประเมินผลงานหลักการดำเนินการตามวิธีที่ตกลงร่วมกันไว้ในกิจกรรมการวางแผน โดยสามารถเลือกวิธีการประเมินได้ดังนี้

2.6.1 ตรวจสอบความครบถ้วนของผลงานที่กำหนดไว้ตามแผน

2.6.2 การให้เพื่อนหรือครูช่วยประเมินหรือผลผลิต

2.6.3 การตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบจากเฉลยที่ครูเตรียมไว้

2.7 การรับความรู้เสริมการอ่าน เป็นกิจกรรมที่ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 2 ชั้น คือ การอภิปรายเกี่ยวกับวิธีการที่นักเรียนปฏิบัติและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และอีกชั้นคือการรับความรู้เสริมเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการอ่าน

3. ขั้นตอนการประเมินผลการเรียน เป็นขั้นตอนที่ดำเนินการเกี่ยวกับการวัดผล การเรียนของผู้เรียนโดยครอบคลุมการวัดทั้งก่อนการเรียน การติดตามผลระหว่างเรียน และวัดผลภายหลังการเรียน

1.8 บทบาทของนักเรียนในการเรียนโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

สิ่งที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง คือ ผู้เรียนได้วางแผนการเรียนรู้และได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนด้วยตนเอง ซึ่งแตกต่างจาก กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเคยปฏิบัติในอดีต ผู้เรียนจึงจะต้องทราบบทบาทของตนเองว่าจะต้อง ปฏิบัติตนอย่างไรบ้างจึงจะทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

นักการศึกษาได้กล่าวถึงบทบาทของผู้เรียนดังนี้

มัลคัม คอธรวอลล์ (Malcolm Knowlton, 1982 : 191) กล่าวถึงบทบาทของผู้เรียนโดยการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยผู้เรียนอาจตั้งคำถามเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการเรียนรู้ดังต่อไปนี้

1. จะเรียนรู้อย่างไร และเมื่อใดจึงจะเรียนรู้ได้เร็วที่สุด
2. จะมีวิธีการอะไร ในการศึกษาเรื่องนั้น ๆ
3. จะใช้แหล่งข้อมูลอะไรบ้าง
4. จะกำหนดจุดประสงค์เฉพาะในการศึกษาของตนอย่างไร
5. จะคาดหวังความรู้ ทักษะและเจตคติอะไร
6. จะประเมินผลการเรียนรู้ตนเองอย่างไร
7. จะใช้เกณฑ์อะไรตัดสินว่าประสบความสำเร็จหรือไม่

จอร์จ อี สเปียร์ และ โดนาลด์ ดับเบิลยู มอคเกอร์ (George E. Spear and Donald W. Mocker, 1984: 4) กล่าวถึงบทบาทของผู้เรียนว่า ผู้เรียนจะต้องเตรียมการวางแผน โครงการเรียนรู้ของตนและกำหนดวิธีการเรียนรู้ เลือกสิ่งที่ต้องการเรียนจากแนวทางเลือกต่าง ๆ

อัลเลน ทัฟ (Allen Tough, 1991: 45) กล่าวถึงบทบาทของผู้เรียนโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไว้ดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนจะต้องตัดสินใจว่าจะเลือกความรู้อะไร
2. ผู้เรียนจะต้องเลือกกิจกรรม วิธีการแสวงหาความรู้ แหล่งความรู้ หรือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียน
3. ผู้เรียนจะต้องกำหนดสถานที่เรียนต่าง ๆ ให้เหมาะสม
4. ผู้เรียนจะต้องกำหนดขอบเขต และจุดมุ่งหมายในการเรียนให้เหมาะสม
5. ผู้เรียนจะต้องตัดสินใจเลือกเวลาเรียน

6. ผู้เรียนจะต้องเลือกสถานที่เรียนในชั่วโมงเรียน
7. ผู้เรียนจะต้องคาดหมาย ความรู้ ทักษะ ว่าจะมีความก้าวหน้าอยู่ในระดับใด
8. ผู้เรียนจะต้องค้นหาอุปสรรคและสิ่งที่จะทำให้การเรียนขาดประสิทธิภาพ
9. ผู้เรียนจะต้องคาดหมายแหล่งความรู้ แหล่งค้นคว้าข้อมูล หรือวัสดุ อุปกรณ์
10. ผู้เรียนจะต้องจัดงบประมาณที่ใช้ในการศึกษา
11. ผู้เรียนจะต้องจัดสรรเวลาสำหรับการเรียนรู้
12. ผู้เรียนจะต้องสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้

ดังที่ได้นำเสนอบทบาทของผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสรุปได้ว่า บทบาทของผู้เรียน คือ ผู้เรียนจะต้องวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิจัยความต้องการทางการเรียน กำหนดเป้าหมายทางการเรียน เลือกกิจกรรม แหล่งความรู้ และกำหนดเวลาในการเรียน รวมทั้งประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนสร้างแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้

1.9 บทบาทของครูในการสอนโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

วิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีขั้นตอนการเรียนแตกต่างจากการสอนโดยวิธีปกติ ดังนั้นบทบาทของครูจึงแตกต่างจากวิธีการสอนโดยปกติเช่นเดียวกัน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องทราบบทบาทของตนเองในการสอนตามรูปแบบ ดังที่นักการศึกษาได้สรุปบทบาทของครูไว้ดังต่อไปนี้

ปีเตอร์ จี โคล (Peter G. Cole, 1994: 143) กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองดังนี้

1. กระตุ้นผู้เรียนให้พัฒนาเป้าหมายการเรียนรู้
2. กระตุ้นให้ผู้เรียนวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง
3. สอนยุทธวิธีการจัดการเรียนรู้ส่วนบุคคล
4. กระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงผลการวางแผนปฏิบัติงานที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย
5. กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดแนวทางหลากหลายที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย
6. ให้ผู้เรียนกำหนดเนื้อหาเพื่อปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้
7. กำหนดโครงการทำงานส่วนบุคคลในขอบเขตเนื้อหาที่คัดเลือกแล้ว
8. สอนผู้เรียนให้ใช้ยุทธวิธีหลากหลาย เพื่อใช้ในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

9. กระตุ้นให้ผู้เรียนทำแผนภูมิโครงสร้าง แผนการเรียนรู้ หรือภาพวาดเพื่อเสนอ
สาระที่เรียน

- 10. สนับสนุนให้ผู้เรียนใช้ทักษะการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ
- 11. สนับสนุนผู้เรียนทั้งยุทธวิธีการแสวงหาความรู้ และยุทธวิธีการคิด
- 12. สนับสนุนรูปแบบยุทธวิธีที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้อย่างอิสระ
- 13. กระตุ้นให้ผู้เรียนเตือนตนเองเกี่ยวกับการเรียนรู้
- 14. กระตุ้นให้ผู้เรียนให้มีการประเมินผลรายบุคคล
- 15. กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดค้นกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดการถ่ายโยงและ สรุปอ้างอิง
- 16. พยายามที่จะให้ผู้เรียนหาเหตุผลเกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลว

ที่เกิดขึ้น

- 17. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองและความรู้สึกที่มีใน
กลุ่มทำงาน .
- 18. คิดค้นกิจกรรมแบบร่วมมือในชั้นเรียน
- 19. สนับสนุนขั้นตอนที่เหมาะสมในการทำงานเป็นกลุ่ม
- 20. ให้รางวัลแก่กลุ่มที่สมาชิกมีพฤติกรรมเหมาะสม
- 21. พัฒนาโครงการเพื่อนสอนเพื่อนในชั้นเรียน
- 22. ช่วยพัฒนาทักษะสัมพันธ์ให้แก่ผู้เรียน

แมเรียน เอ็ม ลาร์สซี (Marlan M. Larsey, 1994:10) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่
ของครู โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองซึ่งจะต้องดำเนินกิจกรรมดังนี้

- 1. ครูจะต้องสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้
- 2. ครูทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา และเป็นแหล่งความรู้ให้ผู้เรียน
- 3. ครูทำหน้าที่เป็นผู้ร่วมเรียน เป็นผู้แนะแนวทางขั้นตอนต่าง ๆ ไม่ใช่

เป็นผู้ถ่ายทอดเนื้อหาความรู้เท่านั้น

ฮาร์ แฮมิลตัน และ อี กาทาลา (R. Hamilton and E. Ghatala ,1994: 354)
กล่าวว่า "ในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของครูมีบทบาทในการสนทนากับผู้เรียน ดูแลจัดหาแหล่ง
ความรู้ให้ผู้เรียน และประเมินผลการเรียนรู้ โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์"

แกรี ดี บอริช (Gary D. Borch , 1992: 304) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูที่ใช้
วิธีการสอนแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไว้ 8 ประการ คือ

1. ครูจะต้องสรรหาวิธีการเรียนแบบใหม่ ๆ และสังเกตว่านักเรียนมีวิธีการเรียนรู้อย่างไร
2. ครูต้องตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนได้อธิบายวิธีการเรียนรู้เนื้อหา ข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้วิเคราะห์วิธีการที่จะทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ
3. ครูจะต้องอธิบายให้นักเรียนนำยุทธวิธีในการเรียน ไปใช้ในการคิดแก้ปัญหา
4. ครูจะต้องค่อย ๆ เปลี่ยนความรับผิดชอบในการเรียนรู้สู่นักเรียนโดยการทำแบบฝึกหัด การสนทนาถามตอบ หรือการอภิปราย ซึ่งช่วยให้นักเรียนมีรูปแบบการคิดที่ซับซ้อนขึ้น
4. ครูจะต้องตั้งคำถาม และแก้ไขการตอบสนอง ของนักเรียนตามโอกาสอันควร
6. ครูจะต้องจัดหาเวลาอื่น ๆ เพื่อให้นักเรียนฝึกทักษะ และใช้การเรียนรู้โดยตรง และครูต้องลดบทบาทของตนเอง เป็นเพียงผู้ให้ความช่วยเหลือ
7. ครูจะต้องตรวจสอบผลการเรียนรู้ โดยตั้งคำถามให้นักเรียนสรุปและอธิบายการเรียนรู้ที่นักเรียนปฏิบัติ

สุกัญญา นิมานันท์ (2536:6) กล่าวถึงบทบาทของครูสรุปได้ 2 ประเด็น คือ

1. เป็นผู้วางแผนการเรียนการสอน โดยวิเคราะห์ความเหมาะสมของลักษณะวิชาหรือกระบวนการวิชา (Course Description) คือ วิเคราะห์ว่าควรให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองมากน้อยเพียงใด
2. เป็นผู้ช่วยเหลือควบคุมดูแลให้คำปรึกษา และให้ข้อเสนอแนะนักเรียนอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับการเรียน ผู้สอนต้องจัดสรรเวลา และให้ความสนใจต่อนักเรียนมากกว่าการสอนในชั้นเรียนแบบอื่น

สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2541: 19) ได้สรุปบทบาทของครูได้ดังนี้ คือ ครูจะต้องเป็นผู้มีบทบาทในการให้คำปรึกษา ซึ่งแนะแนวทางให้นักเรียน กำหนดขอบเขตหรือกรอบของหลักสูตร โดยครูจะต้องกำหนดโครงสร้างของรูปแบบการเรียน กำหนดเนื้อหาให้กว้างๆ เพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนได้ศึกษาว่า จะเป็นในทิศทางใด และนอกจากนั้น ครูจะต้องกระตุ้นให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยครูจะต้องเข้าใจบทบาทของตนเอง ในฐานะเป็นผู้ให้คำปรึกษา คือ เป็นผู้ประสานสิ่งที่ตนเองรู้กับสิ่งที่ผู้เรียนต้องการ และจะต้องเป็นผู้สร้างสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ดังนี้ คือ

1. การสร้างบรรยากาศที่ดีโดยครูมีบทบาทหน้าที่ ได้แก่
 - 1.1 ครูจะต้องทำให้นักเรียนในกลุ่มเกิดความคุ้นเคย และสนับสนุนกันได้เร็วและมากที่สุด

1.2 ครูจะต้องทำให้นักเรียนเข้าใจบทบาทของผู้สอนว่าไม่ใช่เป็นผู้ชี้แนะกิจกรรมการเรียนรู้ทุกอย่าง แต่เป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษาเท่านั้น

1.3 ครูจะต้องสร้างบรรยากาศให้นักเรียนมีความเข้าใจในบทบาทของตนเอง และร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ และดำเนินไปด้วยดี

2. การวางแผน โดยครูจะต้องทราบสิ่งต่อไปนี้

2.1 ครูจะต้องทราบว่าเนื้อหาใดควรใช้วิธีการสอนอย่างไร เช่น ใช้วิธีการบรรยาย การสาธิต การแสดงบทบาท การพาไปทัศนศึกษา หรือว่าการได้วาที

2.2 ครูจะต้องทราบว่าในช่วงใด ตอนใดที่ครูควรจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2.3 ครูจะต้องทราบว่าจะมีบทบาทในการเข้าไปร่วมได้มากน้อยเพียงใด และจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบในด้านต่าง ๆ ว่ามีอะไรบ้าง

3. ครูจะต้องวิเคราะห์ความต้องการเรียนรู้ของนักเรียน

3.1 ครูจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายว่าต้องการให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมอะไรบ้าง ทางด้านความรู้ ความจำ และด้านเจตคติในตัวนักเรียน

3.2 ครูจะต้องพิจารณาว่าจะจัดประสบการณ์การเรียนรู้อะไรบ้าง

3.3 ครูจะต้องพิจารณาว่าเสนอรูปแบบพฤติกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้นอย่างไรจึงจะไม่ทำให้นักเรียนเกิดความคับข้องใจ เมื่อรูปแบบที่นักเรียนกำหนดไม่ตรงกัน

3.4 ครูจะเสนอแนวคิดในการสร้างรูปแบบของพฤติกรรมอื่นๆ อย่างไรจึงจะไม่ขัดขวางและกีดกันความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

4. การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน

4.1 ครูจะต้องช่วยให้ผู้เรียนสามารถเปลี่ยนความต้องการที่ตนเองมีอยู่เป็นจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ได้

4.2 ครูจะต้องช่วยให้ผู้เรียนกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ที่สามารถวัดได้ และเป็นไปได้

4.3 ครูจะทำอย่างไรเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข เพื่อทำให้นักเรียนมีความเข้าใจจุดมุ่งหมายที่เปลี่ยนแปลง และรู้วิธีการแก้ไขที่เหมาะสม

5. การกำหนดแนวทางการเรียน

5.1 ครูจะให้คำแนะนำในการกำหนดแนวการเรียนอย่างไรจึงจะทำให้ นักเรียนมีความเข้าใจชัดเจน

5.2 ครูจะต้องพิจารณาว่ามีรูปแบบอื่น ๆ ที่เหมาะสมอีกหรือไม่

5.3 ครูจะต้องแนะนำเรื่องการทำหนังสือเวียนทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์และบุคคล

5.4 ครูจะใช้วิธีการอะไรจึงจะช่วยอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจ และให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

6. การเข้าร่วมกิจกรรมในการเรียน

6.1 ครูจะต้องจัดกิจกรรมเพื่อให้ นักเรียน เรียนรู้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

6.2 ครูจะต้องพิจารณาและตัดสินใจได้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้ใดที่ต้องทำเป็นกลุ่มหรือทำเป็นรายบุคคล

6.3 ครูจะต้องแสวงหาวิธีการที่จะทำให้ นักเรียนทุกคนได้รับประโยชน์จากการเรียนมากที่สุด และทำให้นักเรียนได้ใช้ประโยชน์จากผู้สอนมากที่สุด

6.4 ครูจะต้องให้เวลากับนักเรียนที่มาขอคำแนะนำช่วยเหลือ

6.5 ครูจะต้องพิจารณาว่ามีบทบาทในการประเมินผล การวัดผล การทำกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนเพียงใด

7. การประเมินผล

7.1 ครูจะต้องพิจารณาว่ามีบทบาทอย่างไร ในการหาข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจผลการเรียน ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

7.2 ครูจะต้องทำอย่างไร จึงจะทำให้การประเมินผลไม่เป็นเครื่องขัดขวางกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน

7.3 ครูมีบทบาทในการกำหนดเกณฑ์ตัดสินว่าพอเพียงมากน้อยเพียงใด

7.4 ครูจะต้องมีพฤติกรรมที่ไม่ขัดขวาง การสร้างความคิดรวบยอดของนักเรียน

สุทธิวิวัฒน์ รุจิเกียรติกำจร (2541: 64) ได้เสนอบทบาทของครูที่ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไว้ 8 ประการ ดังนี้

1. ครูสร้างความสัมพันธ์ในเชิงบวกระหว่างครูและนักเรียน
2. ครูจะต้องวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนและวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้
3. ครูจะต้องให้ข้อมูลด้านเนื้อหาเพื่อช่วยให้นักเรียนสะดวกในการเรียนรู้
4. ครูจะต้องเสนอแนะเอกสาร กิจกรรมเพื่อการเรียนรู้
5. ครูจะต้องรับฟังความคิดและปัญหาของนักเรียนพร้อมทั้งให้ข้อคิดเห็น

6. ครูจะต้องทำให้นักเรียนรู้จักควบคุมตนเองในการเรียนรู้ และรู้จักประเมินการเรียนด้วยตนเอง
7. ครูจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีทางเลือกในการเรียนรู้
8. ครูจะต้องสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการเรียนรู้

จากการแสดงทัศนะของนักการศึกษาหลายท่าน ที่กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครูสรุปได้ว่า ครูมีหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ สร้างทางเลือกที่หลากหลายให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้ โดยอำนวยความสะดวก รวมทั้งช่วยเหลือ ให้นักเรียนตัดสินใจตามแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนให้ความรู้ เสนอแนะกลวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม กระตุ้น และสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

2. การเขียนความเรียง

2.1 ความหมายของการเขียนความเรียง

การเขียนความเรียง เป็นการเขียนร้อยแก้วที่ผู้เขียนจะต้องมีทักษะ และมีศิลปะในการเขียน ตลอดจนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแบบแผนของการเขียน ได้แก่ มีความรู้เรื่องความหมาย องค์ประกอบ และหลักการเขียน แต่โดยทั่วไปนักเรียนยังมีความรู้ความเข้าใจเรื่องแบบแผนของการเขียนความเรียงน้อยมาก โดยเฉพาะมีความเข้าใจสับสนเรื่องความหมายของความเรียง กับเรียงความ ซึ่งทั้งสองคำนี้ นักวิชาการศึกษาได้กล่าวถึงความเหมือน และความแตกต่างไว้ดังต่อไปนี้

เปลื้อง ณ นคร (2516: 12) กล่าวถึงความหมายของความเรียง และเรียงความสรุปได้ว่า เรียงความเป็นการเขียนแสดงความคิด ความรู้สึก ความเข้าใจให้ผู้อื่นทราบ ส่วนความเรียง คือ ข้อความที่เรียงเป็นภาษาร้อยแก้ว โดยเน้นถึงความเรียงที่นักเรียนฝึกหัดกันในโรงเรียน โดยครูตั้งหัวข้อให้นักเรียนเขียน

วิจิตรา แสงพลสิทธิ์ (2525 : 335) ได้สรุปความหมายของความเรียงกับเรียงความว่า ความเรียงเป็นงานเขียนที่แต่ง หรือเรียบเรียงขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก นึกคิด ทัศนคติ หรือความต้องการให้ผู้อื่นทราบ ส่วนเรียงความจัดเป็นความเรียงชนิดหนึ่งที่มีรูปแบบเฉพาะตัว

ระบุปะนีย นาคทรรพ (2540 : 16) กล่าวถึง ความเรียงกับความเรียงว่า

“สองคำนี้มีผู้ใช้แทนกันบ้าง แท้จริงแล้ว ความเรียงก็คือ เรียงความอย่างหนึ่ง แต่คำว่าเรียงความ มักใช้ในความหมายของวิชาการเขียนเรียงความ ส่วนความเรียงนั้น เราใช้เรียกสิ่งที่เขียนหรือเขียนเรียงขึ้นเป็นเรื่องราวด้วยภาษาที่ใช้พูดธรรมดา ”

รังสรรค์ จันดีระ (2541 : 175) ได้อธิบายความหมายของเรียงความกับความเรียงไว้ดังนี้ ความเรียงก็คือ เรียงความอย่างหนึ่ง แต่มีจุดมุ่งหมายกว้างกว่า มีความเป็นทางการน้อยกว่า ในขณะที่เรียงความเป็นการพูดถึงปัญหาหรือทัศนะของผู้เขียนต่อเรื่องราวเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งอย่างเป็นทางการ แต่ความเรียงอาจเป็นการเขียนธรรมดาคล้ายกับการบันทึกบรรยาย หรือพรรณนาเหตุการณ์ และอารมณ์ความรู้สึก ที่มีต่อสิ่งนั้นมากกว่าที่จะแสดงทัศนะออกมาตรง ๆ แบบเรียงความ การเขียนความเรียงจึงเป็นศิลปะที่ซับซ้อนกว่าเรียงความ และความเรียงใช้ภาษาที่สละสลวยงดงามกว่าเรียงความ ซึ่งใช้ภาษาตรงไปตรงมา อาจเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติ ปรัชญาชีวิต การจินตนาการถึงความสวยงาม ความใฝ่ฝัน เป็นต้น

จากความหมายของความเรียงและเรียงความตามที่นักวิชาการได้อธิบายความแตกต่างไว้ สรุปได้ว่า ความเรียงและเรียงความคืองานเขียนร้อยแก้ว ซึ่งทั้งสองคำเป็นงานเขียนที่มีรูปแบบเหมือนกัน แต่มีรายละเอียดปลีกย่อยที่แตกต่าง คือ ความเรียงเป็นงานเขียนที่ครอบคลุมงานเขียนร้อยแก้วทุกประเภท ซึ่งความเรียงเป็นงานเขียนที่มุ่งแสดงความคิด ความรู้สึก อารมณ์ และถ่ายทอดเรื่องราวโดยเลือกใช้ถ้อยคำโวหารที่สละสลวย เพื่อสร้างความประทับใจ ส่วนเรียงความคือ รูปแบบการเขียนที่แสดงความรู้ โดยเรียบเรียงถ้อยคำตรงไปตรงมามุ่งที่จะถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเป็นสำคัญ เรียงความจึงมีความเป็นทางการมากกว่าความเรียง และจัดว่าเป็นรูปแบบงานเขียนเฉพาะตัว

นอกจากนั้นนักวิชาการศึกษาก็ได้สรุปความหมายของการเขียนความเรียงไว้ดังนี้

อัศรา บุญทิพย์ (2539 : 134) ได้ให้ความหมายของความเรียงไว้ว่า ความเรียง คือ เรื่องราวที่เขียนขึ้นด้วยภาษาร้อยแก้วอย่างสละสลวย โดยเน้นคุณค่าด้านความคิดและจินตนาการมากกว่าคุณค่าด้านความรู้

สายทิพย์ นฤตกิจ (2539 : 126) กล่าวถึงความหมายของความเรียงไว้ว่า เป็นงานเขียนที่มุ่งสื่อความคิดของผู้เขียนเป็นสำคัญ โดยให้คุณค่าแง่คิดในเชิงปรัชญาเกี่ยวกับโลก

และชีวิต ซึ่งผู้เขียนอาจเขียนอย่างตรงไปตรงมา โดยนำภาพที่ผู้เขียนพบเห็นหรือนำเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันมาเล่า ซึ่งเรื่องที่น่าสนใจมาเขียนอาจไม่ใช่เรื่องสำคัญและในการเขียนอาจใช้ความรู้ทางวรรณศิลป์มาช่วยให้งานเขียนมีความน่าสนใจยิ่งขึ้น

วัฒนะ บุญจับ (2542: 145) กล่าวว่า ความเรียงเป็นข้อเขียนที่แสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึก ความเข้าใจ เพื่อให้ผู้อ่านทราบโดยการนำคำมาเรียงร้อยเป็นประโยคและเรียบเรียงเป็นข้อความ ให้มีเนื้อเรื่องติดต่อกัน ซึ่งในการเขียนผู้เขียนจะต้องรู้จักเลือกสรรถ้อยคำ และลำดับความให้ได้เนื้อเรื่องชัดเจนน่าอ่าน

ความหมายของความเรียงตามที่นักการศึกษากล่าวไว้ สรุปว่า ความเรียง หมายถึงงานเขียนร้อยแก้วที่มุ่งสื่อความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ถ่ายทอดเรื่องราวหรือเหตุการณ์ ให้ผู้อ่านรับรู้ โดยใช้ความรู้ทางวรรณศิลป์ประกอบการเขียนทำให้งานเขียนมีคุณค่ายิ่งขึ้น

2.2 ประเภทของความเรียง

การแบ่งประเภทของความเรียงสามารถแบ่งได้เป็นหลายประเภท โดยอาศัยแนวทางการพิจารณาที่แตกต่างกันออกไปดังนี้

สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2522: 21) ได้แบ่งประเภทของความเรียงไว้ 3 ประเภท ได้แก่

1. การเขียนคำนิยาม เช่น การเขียนคำอธิบายสุภาษิตหรือความหมายของคำศัพท์
2. การเขียนสรุปลักษณะสำคัญ เช่น การเขียนบรรยายบุคคล การเขียนบรรยายนอกสถานที่ การเขียนบรรยายเฉพาะอย่าง
3. การเขียนเฉพาะอย่าง เช่น การเขียนบทความ การเขียนบทวิจารณ์ บรรยาย การเขียนสารคดี การเขียนชีวประวัติ หรืออัตชีวประวัติ การเขียนรายงาน การเขียนรายงานการประชุม การเขียนเรื่องสั้น การเขียนนวนิยาย

บุญเหลือ เทพสุวรรณ (2523: 26) กล่าวถึงประเภทของความเรียงว่าการเขียนความเรียงครอบคลุมการเขียนประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. การเขียนข้อความเพื่อลำดับเรื่องราว
2. การเขียนพรรณนาสิ่งต่าง ๆ

3. การเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็นหรือวิจารณ์
4. การเขียนรายงานหรือบทความ
5. การเขียนหนังสือ การเขียนตำรา หรือเอกสารวิชาการ
6. การเขียนรายงานการวิจัย
7. การเขียนแบบสร้างสรรค์ เช่น การเขียนนวนิยาย เรื่องสั้น สารคดี

และโฆษณา

สายใจ อินทร์พรรณ์ และ วลัย อรุณี (2527: 6) แบ่งประเภทการเขียน
ความเรียงไว้ดังนี้

1. การเขียนเล่าเรื่อง เป็นการเขียนเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อต้องการถ่ายทอด
ให้ผู้อ่านรับรู้และเข้าใจเรื่องตามที่ตนเขียนขึ้นมา อาจเป็นการเขียนเล่านิทาน เล่าตำนาน
ประวัติส่วนตัว เล่าประวัติบุคคลสำคัญ เล่าเหตุการณ์สำคัญ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายที่ผู้เขียน
ต้องการถ่ายทอด
2. การเขียนบันทึก เป็นการจดข้อความไว้ เพื่อช่วยความทรงจำ
3. การเขียนย่อเรื่อง เป็นการเขียนแสดงเนื้อเรื่องสำคัญ หรือความคิดสำคัญของ
ข้อความที่อ่าน
4. การเขียนประวัติบุคคล คือ การเขียนเรื่องราวของคนใดคนหนึ่ง อาจเป็น
บุคคลสำคัญ ญาติพี่น้อง ครูอาจารย์ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ
5. การเขียนจดหมาย เป็นการเขียนติดต่อกันระหว่างผู้เขียนกับผู้รับโดยตรง
ซึ่งมีลักษณะเป็นความเรียงอย่างหนึ่งที่มีรูปแบบพิเศษและต้องใช้ความระมัดระวังในการเขียน
6. การเขียนอธิบาย คือ การเขียนเพื่อไขความ ให้ความกระจ่าง หรือขยาย
ความให้มีรายละเอียดชัดเจนขึ้น
7. การเขียนรายงาน การเขียนรายงานเป็นการศึกษาค้นคว้านอกเหนือไปจาก
เรื่องที่ได้ศึกษาในชั้นเรียน เพื่อช่วยเสริมความรู้ของผู้เรียนให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น
8. การเขียนโฆษณา คือ การเขียนประกาศแจ้งให้ผู้อื่นทราบเพื่อเรียกร้อง
เชิญชวนให้ผู้อื่นสนใจในสิ่งที่นำเสนอ
9. เขียนบรรยายภาพ เป็นการเขียนบอกเรื่องราวของภาพ อาจเป็นภาพของ
สิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น วัตถุสิ่งของ สัตว์ บุคคล กิริยาอาการ ตลอดจนวิธีการทำสิ่งต่าง ๆ
10. การเขียนเรื่องสั้น หมายถึง การเขียนวรรณกรรมร้อยแก้วบันเทิงคดีประเภท
หนึ่งมีโครงเรื่อง ประกอบด้วย เหตุการณ์ ตัวละคร และปัญหาหรือข้อขัดแย้ง
11. การเขียนวิจารณ์ เป็นการเขียนแสดงความคิดเห็น ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักใช้

ความคิด แสดงความคิดเห็นต่อสิ่งที่ได้เห็น

12. การเขียนบทสนทนา เป็นการเขียนข้อความที่คู่สนทนา หรือสมาชิกที่
รวมกลุ่มสนทนาจะพูดกันไว้เป็นสายลัทธิอักษร

13. การเขียนบทละครพูด

14. การเขียนข่าว คือการเขียนแจ้งเรื่องราวที่เกิดขึ้นใหม่ให้ทราบรายละเอียด

15. การเขียนสารคดี คือ การเขียนเรื่องนั้นจากเค้าความจริง ไม่ใช่จาก
จินตนาการ การเขียนสารคดีจะต้องมีสาระสำคัญเรื่องถือได้ และให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านด้วย

16. การเขียนแบบฟอร์ม คือการเขียนรายละเอียดข้อมูลลงในแบบฟอร์มที่
กำหนดให้

17. การเขียนที่มีรูปแบบเป็นเรียงความ

สายทิพย์ นฤตกิจ (2539: 264) ได้แบ่งประเภทของความเรียงโดยสรุปจาก
การแบ่งของนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน ได้ดังนี้

1. แบ่งประเภทความเรียงตามลักษณะของเนื้อหา แบ่งได้เป็น 2
ประเภท คือ

1.1 ความเรียงเชิงปกปิดกะ ได้แก่ ความเรียงที่มีเนื้อหากล่าวถึงแง่คิดทั่ว ๆ
ไป ของผู้แต่งและประสบการณ์ส่วนตัวของผู้แต่ง

1.2 ความเรียงเชิงวิชาการ ได้แก่ ความเรียงที่มีเนื้อหาให้แง่คิด ตามหลัก
วิชาการต่าง ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ ปรัชญา ศาสนา และวรรณคดี

2. แบ่งประเภทความเรียงตามแนวการเขียน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 ความเรียงเชิงบรรยาย

2.2 ความเรียงเชิงพรรณนา

2.3 ความเรียงเชิงวิจารณ์

3. แบ่งประเภทความเรียงตามจุดมุ่งหมายที่เขียน แบ่งเป็น 4 ประเภท
ได้แก่

3.1 ความเรียงแนวท่องเที่ยว ได้แก่ ความเรียงที่ผู้เขียนมุ่งเล่าจาก
ประสบการณ์การท่องเที่ยวของตนพร้อมกับการแทรกข้อคิดที่น่าสนใจ

3.2 ความเรียงแนวปลูกใจ ได้แก่ ความเรียงที่มุ่งปลูกใจผู้อ่าน โดยอาศัย
หลักจิตวิทยา

3.3 ความเรียงแนวจินตนิย ได้แก่ ความเรียงที่ผู้แต่งมุ่งเสนอแง่คิดที่
มีคุณค่าน่าสนใจ

3.4 ความเรียงแนวสารนิย ได้แก่ ความเรียงที่ผู้แต่งมุ่งเสนอความรู้ และสารประโยชน์แก่ผู้อ่าน

ระบุประณีย์ นาคทรรพ (2540: 63) กล่าวถึงประเภทของความเรียงว่า สามารถแบ่งได้หลายประเภท เช่น

1. ความเรียงเชิงปรัชญา
2. ความเรียงเชิงประวัติศาสตร์
3. ความเรียงเชิงการเมือง
4. ความเรียงเชิงสร้างสรรค์
5. ความเรียงชีวประวัติ

ฉัตรภา บุญภาค (2542 :17) แบ่งประเภทของความเรียง เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. บันเทิงคดี คือ เรื่องที่แต่งขึ้นจากจินตนาการของผู้ประพันธ์ เป็นหนังสืออ่านเล่น หรือเพื่อความบันเทิง เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น
2. สารคดี เป็นเรื่องที่มีมุ่งแสดงความรู้ ความคิด ความมีเหตุผล ความถูกต้อง

การแบ่งประเภทความเรียงตามที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความเรียงสามารถแบ่งได้หลายประเภทขึ้นอยู่กับหลักการแบ่งของแต่ละบุคคลโดยสามารถอาศัยหลักเกณฑ์ต่าง ๆ คือ แบ่งตามจุดมุ่งหมายในการเขียนแบ่งตามประเภทของงานเขียน แบ่งตามลักษณะเนื้อหาที่นำมาเขียน

2.3 ลักษณะของความเรียงที่ดี

การทำงานเขียนความเรียงขึ้นใดจะได้รับความสนใจจากผู้อ่านมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง ดังนั้นในการเขียนความเรียง ผู้เขียนจะต้องศึกษา กฎเกณฑ์ ทฤษฎีต่าง ๆ รวมทั้งศึกษาว่าลักษณะความเรียงที่ดีจะต้องประกอบด้วยอะไรบ้าง

สนิท ตั้งทวี (2529 : 120) กล่าวถึงการเขียนที่ดีจะต้องประกอบด้วยสิ่งสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ความชัดเจน (Perspicuity) คือ จะต้องมีความชัดเจนในการใช้ถ้อยคำเพราะจะช่วยให้สามารถสื่อความหมายได้ตรงกันระหว่างผู้อ่านกับผู้เขียน
2. ความเรียบง่าย (Simplicity) คือการใช้คำธรรมดาที่เข้าใจง่าย แต่มีผล

กระทบต่อความรู้สึกของผู้อ่าน หลีกเลี่ยงการใช้คำฟุ่มเฟือย หรือคำปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ

3. ความกระชับ (Brevity) คือ การใช้คำน้อยแต่มีความหมายชัดเจน และมีน้ำหนัก

4. ความประทับใจ (Impressiveness) คือ การแสดงออกด้วยวิธีต่าง ๆ ได้แก่ การเน้นรูปประโยค การเน้นโดยฐานน้ำหนัก การเน้นโดยการซ้ำความ การใช้วาโยบาย

5. ความไพเราะ (Euphony) คือ การเลือกใช้คำที่มีเสียงราบรื่นไพเราะหู การสร้างให้เกิดความไพเราะ มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

5.1 ความราบรื่นของถ้อยคำ ได้แก่ ไม่ผูกประโยคยืดยาวซ้อนกันหลายประโยค ไม่ใช้ถ้อยคำซ้ำกันในที่ใกล้ ๆ กัน ไม่ใช้ถ้อยคำที่มีเสียงเหมือนกันในที่ใกล้ ๆ กัน ไม่ควรใช้คำกริยาหลายตัวในประโยคเดียวกัน ไม่ควรใช้บุพพท สันธาน โดยไม่จำเป็น อย่างจบประโยคโดยใช้คำห้วน ๆ

5.2 ลีลา หมายถึง การเลือกสรรคำมาผูกประโยค

5.3 การหลีกคำ คือ การเลือกถ้อยคำที่แตกต่างกันในงานเขียนที่เป็นเรื่องยาว ๆ ถ้าใช้คำซ้ำกันในที่ใกล้กันจะทำให้ข้อความนั้นไม่ไพเราะ

6. การสร้างภาพ (Picturesqueness) จะต้องใช้ถ้อยคำที่ให้ ความรู้สึก และอารมณ์ เช่น ใช้คำที่แสดงอาการ เช่น เคว้งคว้าง โงงงง ใช้คำเปรียบเทียบ ควรใช้วิธีเปรียบเทียบจากนามธรรมให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้มองเห็นภาพชัดเจนขึ้น

7. โครงสร้างของประโยค (Structure of Sentences) มีส่วนสำคัญที่ควรกล่าวถึง ได้แก่

7.1 การลำดับที่ของวลีและอนุประโยค ได้แก่ ส่วนขยายอยู่ใกล้ชิดกับคำที่ถูกขยาย ประโยคเน้นลำดับความก่อนหลัง

7.2 ประโยคกระชับและประโยคหลวม (Periodic and Loose) ประโยคกระชับคือ งานเขียนที่เอาข้อความสำคัญไปไว้ประโยคหลังสุด ให้ประโยคต้นเป็นประโยคที่ชักนำความสนใจและก่อให้เกิดความสงสัย ผู้อ่านจะต้องอ่านไปจนจบ มิฉะนั้นจะไม่เข้าใจเรื่อง ประโยคลักษณะนี้เป็นประโยคที่ดี เพราะสามารถยึดความสนใจของผู้อ่านไว้ได้ ประโยคหลวมคือ ประโยคที่พูดใจความสำคัญจบเสีย แล้วต่อไปจึงกล่าวพลความ ประโยคเช่นนี้จะไม่น่าฟัง

7.3 เอกภาพของประโยค (Unity) คือ ประโยคหนึ่ง ๆ จะต้องมีความคิดสำคัญเพียงความคิดเดียว

พระยบ ไร่ษะกฤษณะ (2538: 15) กล่าวถึงความเรียงที่ดีว่าจะต้องมีลักษณะดังนี้

1. มีความชัดเจน อ่านแล้วเข้าใจทันที ไม่มีข้อเคลือบแคลงสงสัย การใช้ภาษาง่าย รัดกุม ถูกต้อง
2. มีจุดหมายที่ชัดเจน อ่านแล้วทราบจุดหมายได้ทันที ไม่พาดเลือน หรือไม่มีผลความมากเกินไป
3. มีความสัมพันธ์ดี ดำเนินความไปตามลำดับต่อเนื่องกัน ไม่วกวน ผู้อ่านติดตามได้ง่าย
4. มีความกว้างขวาง อ่านแล้วได้ความรู้ หรือความบันเทิง หรือได้ทั้งความรู้ ความบันเทิง
5. มีความประณีตในการใช้คำตลอดจนการเข้าประโยค
6. มีความไพเราะงดงาม ภาษาที่ใช้ทำให้ผู้อ่านอ่านแล้วรู้สึกจับใจ

เอกฉัท จารุเมธีชน (2539 : 123) กล่าวถึง การเขียนความเรียงว่าถ้าต้องการให้เป็นงานเขียนที่ดี ผู้เขียนจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การวางโครงเรื่องให้รัดกุมเป็นไปตามลำดับ คือ วางโครงเรื่องตอนขึ้นต้น ตอนดำเนินเรื่อง และตอนสรุป

2. การขึ้นต้น คือ การเขียนคำนำ บทนำ หรือคำปรารภ โดยให้คำจำกัดความหรือบทนิยามของเรื่องก่อน เพื่อให้ผู้อ่านทราบจุดมุ่งหมายและขอบเขตของเรื่องโดยย่อ ๆ

3. การดำเนินเรื่อง มีองค์ประกอบดังนี้

- 3.1 การจัดลำดับความคิด ผู้เขียนต้องเขียนให้ตรงกับหัวข้อเรื่องที่เขียน ไม่วกวนไปมา ซึ่งการจัดลำดับความคิดที่ดีจะก่อประโยชน์ให้แก่ผู้อ่านมากเพราะจะจดจำเรื่องได้ง่าย การแสดงเหตุผลและให้เหตุผลอย่างสมเหตุสมผล เพื่อให้ผู้อ่านจะได้รับสาระครบถ้วนการเชื่อถือ

- 3.2 การใช้ถ้อยคำให้กระชับ ผู้เขียนต้องใช้ถ้อยคำสุภาพ ชัดเจน แจ่มแจ้ง การเขียนต้องไม่ใช่ภาษาพูด การใช้ตัวสะกดกาสรันต์ต้องให้ถูกต้องตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน และการใช้ประโยคควรมี ภาคประธาน ภาคแสดง การเชื่อมความจะต้องต่อเนื่องกัน

4. การสรุปเรื่อง คือ การสรุปเนื้อหาของเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านจับประเด็นสำคัญของเรื่อง คติธรรม หรือปรัชญาที่แฝงอยู่ในเรื่องนั้น

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2540: 63) กล่าวถึงลักษณะความเรียงที่ดี ดังต่อไปนี้

1. มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน เช่น มุ่งแสดงข้อคิดเรื่องชีวิตในชนบท เรื่องงานอดิเรก เรื่องสิ่งที่มีคุณค่าต่อชีวิต

2. มีเอกภาพ คือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของเรื่อง แม้จะเขียนเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ หลายประเด็นแต่ความคิดรวบยอด หรือมโนทัศน์ของเรื่องจะต้องเด่นชัด และมีสัมพันธภาพ คือ มีความสัมพันธ์กลมกลืนกับความคิดย่อยในเรื่อง และจะต้องมีสารัตถภาพ คือ การเน้นข้อคิดสำคัญ

3. มีสัดส่วนที่เหมาะสม คือ มีข้อความเปิดเรื่อง ข้อความดำเนินเรื่อง และข้อความปิดเรื่อง

4. มีการจัดลำดับเรื่องอย่างเหมาะสม ก่อนที่จะจัดลำดับเรื่อง จะต้องเขียนความคิดรวบยอด แล้วนำมาเรียงลำดับให้เป็นระเบียบ ดำเนินความตามหัวข้อมิให้สับสน

กองทัพ เคลือบพินิจกุล (2542: 146) กล่าวถึงลักษณะความเรียงที่ดีว่าจะต้องมีลักษณะเด่น 3 ประการ ได้แก่

3. เอกภาพ หมายถึง ใจความหรือเรื่องราวที่กล่าวถึง เรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงเรื่องเดียว มีเหตุผลรับกันหรือสอดคล้องกัน ไม่กล่าวพาดพิงถึงเรื่องอื่น ๆ มากกว่าเรื่องที่แท้จริง

4. สัมพันธภาพ ได้แก่ ข้อความที่เกี่ยวข้องกันเป็นลำดับมีความต่อเนื่องกันในแต่ละย่อหน้าต้องมีความสัมพันธ์ไม่ขาดตอน

5. สารัตถภาพ หมายถึง เนื้อหาสาระที่จะต้องเน้นใจความสำคัญ ทั้งนี้การเขียนเรียงความต้องมีข้อมูลจริง และมีเนื้อหาสาระ สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน มีความสมบูรณ์ด้านเนื้อหา

สรุปได้ว่า ลักษณะของความเรียงที่ดีจะต้องประกอบสิ่งสำคัญหลายประการ คือ จะต้องมีรูปแบบที่ถูกต้อง มีองค์ประกอบครบ ได้แก่ คำนำ เนื้อเรื่อง สรุป นอกจากนี้เนื้อหาจะต้องถูกต้อง ชัดเจนมีความกระชับมีสัดส่วนที่พอเหมาะกะกับเรื่องที่น่าเสนอมีการจัดลำดับเรื่องราว และจะต้องเลือกใช้ภาษาที่ถูกต้อง ชัดเจน สร้างความประทับใจให้กับผู้อ่าน ถ้าหากสรุปเป็นประเด็นอาจกล่าวได้ว่าความเรียงที่ดีจะต้องมีความดีเด่นในด้านรูปแบบ เนื้อหา การจัดระเบียบความคิดและการใช้ภาษา

2.4 ขั้นตอนการเขียนความเรียง

เมื่อผู้เขียนต้องการจะเขียนงานประเภทใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นบทความ สารคดี และการเขียนความเรียง ผู้เขียนจะต้องดำเนินตามขั้นตอนการเขียน จึงทำให้งานเขียนมีคุณภาพ ดังที่นักการศึกษาได้แสดงทัศนะไว้ดังต่อไปนี้

เอกซ์ท จารุมณีชน (2539: 117) กล่าวถึงขั้นตอนการเขียนทุกชนิด จะต้องมียุทธศาสตร์ การเขียนที่สำคัญ คือ

1. รวบรวมความคิด ไม่ว่าจะเป็นการเขียนใด ๆ ผู้เขียนจะต้องมีความรู้ ความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่เขียน ก่อนการเขียนจึงต้องคิด รวบรวมข้อมูล ค้นหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะเขียนให้ได้มากที่สุด ซึ่งได้จากการอ่าน การฟัง และประสบการณ์ต่าง ๆ การรวบรวมข้อมูล ความคิดให้ครบถ้วน จะทำให้ข้อเขียนมีคุณค่าสำหรับผู้อ่าน

2. ตระเตรียมและจัดระเบียบความคิด ข้อมูลความคิดต่าง ๆ ที่รวบรวมความคิด ใดก่อนหลังเพื่อให้ข้อความต่อเนื่องกัน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย

3. ลงมือเขียน ขณะที่เขียนไปตามโครงเรื่อง หรือเขียนไปตามที่คิด ผู้เขียนต้อง พินิจพิจารณาทั้งในด้านสาระที่จะเสนอและในด้านการใช้ถ้อยคำภาษา โดยเลือกถ้อยคำที่ตรงกับ ความคิดให้ชัดเจนเหมาะสมกับเนื้อหา และผู้อ่านไม่ควรใช้คำยากจนเกินไป คำฟุ่มเฟือย และคำ ไม่สุภาพ

4. ตรวจสอบและปรุงแต่ง ในระหว่างที่เขียนต้องอ่านทบทวนเป็นระยะ ๆ และเมื่อเขียนจบแล้วต้องอ่านอีกครั้งหนึ่ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ถ้าหากเป็นเรื่องสำคัญมาก และไม่เร่งด่วน หลังจากเขียนเรียบร้อยแล้วควรทิ้งไว้สักระยะหนึ่ง แล้วกลับมาตรวจทานใหม่ จะทำให้ผลงานนั้นสมบูรณ์มากขึ้น

ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (2541 : 284)

ได้นำเสนอขั้นตอนการเขียนความเรียงดังนี้

1. การเลือกเรื่อง การเลือกเรื่องเป็นขั้นตอนแรกของการเขียน ดังนั้นผู้เขียน จะต้องคำนึงถึงวิธีการเลือกเรื่องในการเขียนดังต่อไปนี้

1.1 ควรเลือกเรื่องที่ตนเองมีความรู้ หรือมีประสบการณ์อยู่บ้าง

1.2 ควรเลือกเรื่องที่ผู้เขียนสนใจ บางครั้งผู้เขียนอาจมีความรู้หลาย

อย่างที่สามารถเขียนเรื่องใดก็ได้ แต่ก็ควรเลือกเขียนเรื่องที่ตนสนใจและถนัดที่สุด เพราะจะทำให้ การเขียนสำเร็จด้วยดี

1.3 ควรเลือกเรื่องที่แปลกใหม่ จะทำให้เรื่องน่าสนใจ และน่าติดตาม แต่ผู้เขียนต้องคำนึงถึงแหล่งอ้างอิงที่เป็นบุคคล และหนังสือว่าเพียงพอหรือไม่

1.4 ควรเลือกเรื่องให้เหมาะกับกาลเวลา

1.5 ควรเลือกเรื่องให้เหมาะสมกับผู้อ่าน ผู้เขียนจะต้องศึกษารายละเอียดของ ผู้อ่านเกี่ยวกับเพศ วัย ความรู้ ความสนใจ เพื่อจะได้เลือกเขียนเรื่องให้เหมาะสมต่อไป

2. การกำหนดขอบเขตและจุดมุ่งหมายในการเขียน เมื่อผู้เขียนเลือกเรื่องที่จะเขียน และมีข้อมูลที่จะเขียนได้แล้ว ผู้เขียนควรจำกัดขอบเขตเนื้อหาที่จะเขียน ให้เหมาะสมกับเวลา จำนวนหน้า ผู้อ่าน และข้อมูล

2.1 ผู้เขียนควรกำหนดขอบเขตเนื้อหาที่จะเขียนให้เหมาะสมกับเวลา และจำนวนหน้า คือ หากผู้เขียนมีเวลาน้อย หรือมีจำนวนหน้าจำกัด ก็ควรกำหนดขอบเขตของเรื่องให้แคบ ถ้าไม่จำกัดจำนวนหน้า หากมีเวลาก็กำหนดขอบเขตของเรื่องให้กว้าง

2.2 ผู้เขียนควรจำกัดขอบเขตของเรื่องตามปริมาณข้อมูลที่มี กล่าวคือ ถ้าเป็นเรื่องแปลกใหม่ยังไม่ค่อยมีการศึกษาค้นคว้า หรือยังไม่เผยแพร่ทั่วไป ควรลดขอบเขตของเรื่องให้แคบเข้า

2.3 ผู้เขียนควรกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนว่ามีจุดมุ่งหมายในการเขียนอย่างไร เช่น ต้องการเขียนเพื่อเล่าเรื่องเหตุการณ์หรือประสบการณ์ ต้องการเขียน อธิบายวิธีการเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็น เขียนเพื่อชักจูงโน้มน้าว หรือเพื่อสร้างจินตนาการ หากผู้เขียนกำหนดขอบเขตของเรื่องและจุดมุ่งหมายของเรื่องได้เหมาะสมก็จะทำให้เนื้อหามีน้ำหนักและเรื่องที่เขียนมีคุณค่าอ่าน

3. การเขียนโครงเรื่อง การเขียนโครงเรื่องเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่ผู้เขียนจะละเลยไม่ได้ แม้ว่าเรื่องที่เขียนจะแปลกใหม่ แต่เนื้อหาไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เนื้อความไม่เป็นลำดับต่อเนื่องกัน เขียนไม่ตรงกับชื่อเรื่อง หรือได้เนื้อความไม่ครบถ้วน ก็จะทำให้เรื่องนั้นไม่น่าสนใจ การเขียนโครงเรื่องที่คิดจะทำให้งานเขียนสมบูรณ์มีคุณภาพและเป็นแนวทางอย่างดี ในการเขียนวิธีการเขียนโครงเรื่อง อาจทำได้ 2 วิธีคือ

3.1 โครงเรื่องที่สร้างจากความคิดย่อย มีขั้นตอนดังนี้

3.1.1 ขั้นตอนการรวบรวมความคิด ขั้นตอนนี้เป็นการระดมและรวบรวมความคิดของผู้เขียน ผู้เขียนจะต้องคิดพิจารณาเบื้องต้นก่อนว่า เรื่องที่จะเขียนควรมีเนื้อหาอะไรบ้าง แล้วจดประเด็นได้ทุกประเด็น โดยไม่คำนึงว่าเนื้อหาจะต่อเนื่อง หรือตรงกับเรื่องที่จะเขียนหรือไม่ ขั้นตอนนี้ยังไม่ผ่านการกลั่นกรองเนื้อหา สาระ และการลำดับเรื่องราว ความคิดของเรื่องที่จะเขียนอาจมาจากความรู้หรือประสบการณ์เดิม การเขียนโครงเรื่องประเภทนี้ เหมาะกับผู้เขียนที่ไม่มีความรู้เรื่องที่จะเขียนอย่างกระจ่างชัด

3.1.2 ขั้นตอนการจัดกลุ่มความคิด เมื่อรวบรวมความคิดจนได้ประเด็นที่เกี่ยวกับเรื่องที่จะเขียนแล้ว จากนั้นคัดเลือกเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับเรื่องที่จะเขียน ตัดประเด็นที่ไม่เกี่ยวข้องทิ้งไป ประเด็นที่คล้ายกันนำมารวมกัน แล้วกำหนดข้อความเป็นหัวข้อใหญ่ให้ครอบคลุมเนื้อหาแต่ละกลุ่มอย่างชัดเจน

3.1.3 ขั้นตอนการจัดลำดับความคิด เมื่อจัดความคิดให้เป็นหมวดหมู่

แล้ว อาจมีความคิดต่าง ๆ สับสน ควรนำกลุ่มความคิดต่าง ๆ ในระดับหัวข้อใหญ่ และหัวข้อย่อยมาจัดลำดับอีกครั้งหนึ่งตามเรื่องราว ตามเหตุและผล ตามเวลา ตามเหตุการณ์ก่อนหลัง ตามลำดับความสำคัญ ตามทิศทาง ตามสถานที่ ตามลำดับใกล้ไกล และตามลำดับ ส่วนใหญ่ ไปส่วนย่อย หรือจากส่วนย่อยสู่ส่วนใหญ่ซึ่งการเรียงลำดับความคิดให้เป็นระเบียบจะทำให้ข้อเขียนชัดเจนเข้าใจง่าย

3.1.4 ขั้นตอนการทบทวนความคิดและปรับปรุงโครงเรื่องให้สมบูรณ์เมื่อผู้เขียนลำดับความคิดแล้ว ควรพิจารณาทบทวนว่าโครงเรื่องที่เขียนไว้มีประเด็นความคิดครบถ้วนหรือไม่ ถ้าไม่ครบควรเพิ่มเติม หรือเสริมความคิดให้ครบถ้วน

3.2 โครงเรื่องที่สร้างความคิดหลัก มีขั้นตอนในการเขียนดังนี้

การกำหนดความคิดหลัก การสร้างโครงเรื่องวิธีนี้ ผู้เขียนจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบว่า เนื้อหาที่เป็นความคิดหลักที่สำคัญมีอะไรบ้าง แล้วรวบรวมความคิดหลักเป็นข้อ ๆ ซึ่งการวางโครงเรื่องประเภทนี้เหมาะกับผู้เขียนที่มีความรู้เรื่องที่จะเขียนเป็นอย่างดี

3.2.2 ขั้นการขยายความคิดหลัก คือ การขยายเพิ่มเติมหัวข้อใหญ่ หรือหัวข้อย่อยให้มากขึ้น เพื่อให้ได้โครงเรื่องที่สมบูรณ์

3.2.3 ขั้นการจัดลำดับความคิด โดยการจัดลำดับความคิดให้เป็นไปตามวิธีการต่าง ๆ ให้เหมาะสม

3.2.4 ขั้นการทบทวนความคิดและการปรับปรุงโครงเรื่องให้สมบูรณ์เมื่อผู้เขียนสร้างเค้าโครงเรื่องตามลำดับจนเสร็จสิ้นแล้ว ควรพิจารณาทบทวนโครงเรื่องอีกครั้งว่ามีเนื้อหาสมบูรณ์ และมีเค้าโครงเป็นลำดับต่อเนื่องกันหรือไม่

4. การแสวงหาและรวบรวมความรู้ เมื่อผู้เขียนเขียนโครงเรื่องแล้วขั้นต่อไป คือ การเริ่มต้นค้นหาหาข้อมูลเพิ่มเติม โดยสามารถค้นคว้าจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ดังนี้

4.1 การค้นคว้าจากหนังสือ วิทยานิพนธ์ หนังสืออ้างอิง เอกสารต่าง ๆ โดยสามารถค้นคว้าได้จากหอสมุดแห่งชาติ หอสมุดสถาบันต่าง ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.2 ค้นคว้าจากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร และจุลสาร สิ่งตีพิมพ์ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ทันสมัย

4.3 การสัมภาษณ์ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์นับเป็นวิธีที่รวดเร็วและได้ข้อมูลที่ทันสมัยที่สุด นับเป็นวิธีหาข้อมูลที่นิยมใช้กันมาก

4.4 การสนทนากับบุคคลทั่วไปเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็น วิธีนี้ทำให้ผู้เขียนมีความคิดที่กว้างไกล และช่วยพัฒนาความคิด

4.5 การบันทึกเหตุการณ์และเรื่องราวต่าง ๆ ที่พบเห็น วิธีนี้เป็นวิธีที่ผู้เขียนสร้างแหล่งข้อมูลขึ้นมาเอง

4.6 การเก็บข้อมูลจากสถานที่จริง รายละเอียดจากแหล่งข้อมูลจริง จะทำให้ได้เนื้อหาและหลักฐานที่เป็นจริง และเชื่อถือได้ ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งข้อมูลที่มีค่า

4.7 การเก็บข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุทัศน์ ไมโครฟิล์ม ภาพยนตร์ ระบบคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต มัลติมีเดีย เป็นต้น

5. การเรียบเรียงเรื่อง ในการเรียบเรียงผู้เขียนต้องพิจารณาว่าจะใช้โวหารประเภทใด โดยเลือกใช้โวหารในแต่ละย่อหน้าได้หลายประเภท แต่ทั้งนี้ต้องเลือกให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ซึ่งเนื้อเรื่องจะประกอบด้วยความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง ข้อคิด ความคิดเห็น ความรู้สึก หลักฐานอ้างอิง สถิติ ตัวเลข ตัวอย่าง อาจแทรกสำนวนไทย สุภาษิต คำพังเพย บทกวี เพื่อให้เรื่องน่าสนใจ และทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้เร็วขึ้น

6. การตรวจทานแก้ไข เป็นขั้นตอนสุดท้ายซึ่งผู้เขียนควรทบทวนอีกครั้งว่าเรื่องที่เขียนสมบูรณ์ กลมกลืนต่อเนื่องกันหรือไม่ นับตั้งแต่ชื่อเรื่อง พิจารณาว่าชื่อเรื่องเหมาะสมและครอบคลุมเนื้อหาของเรื่องทั้งหมดหรือไม่ พิจารณาองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนของงานเขียนว่าแต่ละส่วนได้ทำหน้าที่สื่อสารความคิดของผู้เขียนได้ครบถ้วนตามต้องการหรือไม่ รวมทั้งพิจารณาตรวจทานการใช้ถ้อยภาษาให้ชัดเจน

2.5 องค์ประกอบของการเขียนความเรียง

การเขียนความเรียงจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ จึงจะทำให้งานเขียนนั้นมีความน่าสนใจ และเป็นงานเขียนที่ดีมีประสิทธิภาพดังที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ดังนี้

เจ บี ฮีตัน (J.B. Heaton, 1979 : 138) กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของการเขียนว่าจะต้องประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

ทักษะทางไวยากรณ์ (Grammatical Skill) คือ ความสามารถในการใช้ไวยากรณ์ได้ถูกต้อง

2. ทักษะด้านรูปแบบทางการเขียน (Stylistical Skill) คือ ความสามารถในการเลือกใช้ประโยคและภาษาได้อย่างเหมาะสม

3. ทักษะด้านกลไกทางการเขียน (Mechanics Skill) คือ ความสามารถในการใช้เครื่องหมายวรรคตอน การเขียนตัวอักษรและสะกดคำได้ถูกต้อง

4. ทักษะการเลือกข้อความที่เหมาะสม (Judgement Skill) คือ ความสามารถที่จะเขียนข้อความได้เหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ สามารถที่จะเลือกรวบรวม และจัดลำดับเรื่องราวให้มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันอย่างถูกต้องเหมาะสม มีลีลาการเขียนที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่องนั้น

ดวงใจ ไทยอุบุญ (2539: 24) กล่าวถึงองค์ประกอบของการเขียนความเรียง
ไว้ 3 องค์ประกอบดังนี้

1. คำนำ หมายถึง การเริ่มเรื่องในย่อหน้าแรก เพื่อให้ผู้อ่านสนใจติดตาม
อ่านเนื้อเรื่อง การเขียนคำนำสามารถเขียนได้ 3 วิธี ได้แก่
 - 1.1 การบอกโดยตรงว่าต้องการเขียนเรื่องอะไร เพราะอะไร ทำไม
 - 1.2 การเขียนบอกโดยอ้อม
 - 1.3 การเขียนบอกโดยแสดงแนวคิด
2. เนื้อเรื่อง หมายถึง การเขียนรายละเอียดทั้งหมด โดยแบ่งเป็นย่อหน้า
หลาย ๆ ย่อหน้า
3. การเขียนสรุปเรื่อง หมายถึง การเขียนแสดงทัศนะหรือข้อคิดเกี่ยวกับ
เรื่องที่เขียนไว้ตอนท้ายเรื่อง ซึ่งในการสรุปเรื่องสามารถสรุปโดย
 - 3.1 การฝากข้อคิด
 - 3.2 การสั่งสอน
 - 3.3 การให้คำแนะนำและชักชวน
 - 3.4 การใช้คำประพันธ์
 - 3.5 การใช้คำคมหรือสุภาษิต
 - 3.6 การย้ำเน้นให้เห็นความสำคัญ

ราตรี ธันวาคม (2542: 75) กล่าวถึงงานเขียนที่เป็นความเรียงทุกประเภทว่า
จะประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วนเป็นหลัก คือ คำนำ เนื้อเรื่อง และสรุป โดยส่วนที่
เป็นคำนำและสรุปจะประกอบด้วยย่อหน้า 1 ย่อหน้า ส่วนเนื้อเรื่องจะประกอบด้วยย่อหน้า
จำนวนเท่าใดขึ้นอยู่กับสาระสำคัญของเรื่องทั้งหมด

จากที่นักการศึกษา กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่า งานเขียนความเรียงจะต้องมีองค์
ประกอบที่สำคัญคือ คำนำ เนื้อเรื่อง สรุป โดยแต่ละองค์ประกอบจะต้องมีความสัมพันธ์
สอดคล้องกัน ไม่ว่าจะเป็นการเปิดเรื่อง การเรียบเรียงเนื้อหา การปิดเรื่อง ซึ่งผู้เขียนจะต้องเรียบ
เรียงเรื่องราวให้มีเอกภาพ สัมพันธภาพ สार्वภาพ โดยผู้เขียนจะต้องมีทักษะด้านต่าง ๆ ได้แก่
ทักษะทางไวยากรณ์ ทักษะด้านรูปแบบการเขียน ทักษะด้านการเลือกข้อความที่เหมาะสม
ทักษะด้านกลไกทางการเขียน

2.6 ความสามารถในการเขียนความเรียง

การเขียนเป็นการแสดงความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อติดต่อสื่อสาร ซึ่งความสามารถในการเขียน ไม่ว่าจะเป็นงานประเภทใด ๆ ก็ตาม รวมถึงการเขียนความเรียง ผู้เขียนจะต้องมีความสามารถในด้านต่าง ๆ ดังที่นักการศึกษาได้กล่าวถึง ดังนี้

โรนัลด์ วี ไวท์ (Ronald V. White, 1980) กล่าวถึงความสามารถในการเขียนว่า จะต้องประกอบด้วยความสามารถในการเขียนดังต่อไปนี้

1. ความถูกต้องของภาษา (Correction of Form) คือผู้เขียนสามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์และหลักการต่าง ๆ ทางภาษา
2. ความเหมาะสมของลีลาภาษา (Appropriateness of style) คือผู้เขียนสามารถเขียนงานนั้นด้วยลีลาที่เหมาะสมต่อเนื่องกับเรื่องที่เขียน มีการเลือกใช้คำและภาษาที่สละสลวย
3. ความเป็นเอกภาพของแก่นเรื่องและชื่อเรื่อง (Unity of theme and Topic) คือ ผู้เขียนจะต้องนำเสนอความคิดและเรียบเรียงข้อความได้สัมพันธ์กัน และมีความเป็นเอกภาพในเรื่องที่จะเขียน โดยนำความรู้ของผู้เขียนถ่ายทอดให้เหมาะสมกับหัวข้อเรื่อง โดยคำนึงถึงผู้อ่าน

แอน ไรเมส (Ann Ralmes, 1983 : 5) มีความเห็นว่า การที่จะเขียนได้ชัดเจน คล่องแคล่ว และสื่อความคิดให้ผู้อ่านเข้าใจได้ดี ผู้เขียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ ในองค์ประกอบต่อไปนี้

1. เนื้อหา (Content) ในการนำเสนอผู้เขียนควรคำนึงถึงความสัมพันธ์ของข้อความชัดเจน ความคิดริเริ่ม และความมีเหตุผล
2. กระบวนการของผู้เขียน (The Writer's Process) ผู้เขียนควรมีกระบวนการเขียนที่ครบขั้นตอน ได้แก่ การรวบรวมความคิด การเริ่มลงมือเขียน การเขียนร่าง และการทบทวนแก้ไข
3. ผู้อ่าน (Audience) ผู้เขียนจะต้องพิจารณาก่อนลงมือเขียนว่า ผู้อ่านเป็นใคร เพื่อให้เขียนงานเขียนได้เหมาะสมกับผู้อ่าน
4. จุดประสงค์ (Purpose) ผู้เขียนจะต้องมีวัตถุประสงค์ในการเขียนแต่ละชิ้น
5. การเลือกใช้คำ (Word Choice) ผู้เขียนจะต้องเลือกใช้คำศัพท์ สำนวน และคำที่แสดงความรู้สึกได้เหมาะสม
6. การเรียบเรียงข้อความ (Organization) ผู้เขียนควรคำนึงการเรียบเรียงด้วยคำ ประโยคใจความสำคัญและประโยคสนับสนุน การเชื่อมความ และความเป็นเอกภาพ

7. กลไกในการเขียน (Mechanics) ผู้เขียนควรคำนึงถึงลายมือ การสะกดคำ และเครื่องหมายวรรคตอน

8. ไวยากรณ์ (Grammar) ผู้เขียนควรคำนึงถึงกฎเกณฑ์การใช้คำกริยา ความสอดคล้องระหว่างประธานกริยา คำนำหน้านามและคำสรรพนาม

9. ความสัมพันธ์ระหว่างถ้อยคำในประโยค ผู้เขียนควรคำนึงถึงโครงสร้างของประโยค ขอบข่ายของประโยค และการเลือกใช้รูปแบบของประโยค

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532) ได้กล่าวถึงความสามารถในการเขียนสรุปได้ ว่า ความสามารถในการเขียนหมายถึง ความสามารถในการรวบรวมข้อมูล เลือกสรรสิ่งที่ต้องการถ่ายทอดความคิด การลำดับความเรียงเรียงจะเป็นตัวอักษรตั้งแต่ระดับประโยค จนถึงระดับข้อความ โดยใช้ความรู้ทางด้านกลไกการเขียน เช่น การสะกดคำ เครื่องหมายวรรคตอน กฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์ ตลอดจนวากยสัมพันธ์ ซึ่งจะต้องให้ผู้อ่านเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนแสดงออกทางความคิดได้ ถูกต้องตรงตามจุดประสงค์ผู้เขียน

2.7 แนวทางในการประเมินผลการเขียนความเรียง

การสอนเขียนความเรียงนอกจากจะใช้วิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเขียนความเรียงได้ดีแล้ว สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การประเมินผลการเขียนความเรียง เพราะการประเมินผลการเขียนความเรียงเป็นกระบวนการที่สำคัญที่ทำให้ทราบความสามารถในการเขียนของนักเรียน ดังนั้นการประเมินผลจะต้องมีหลักเกณฑ์ที่มีประสิทธิภาพเพื่อใช้ในการตรวจความเรียง

ซี อาร์ คูเปอร์ และโอดเดล (C.R Cooper and Odell Lee, 1977: 24) ได้เสนอเกณฑ์ในการตรวจงานเขียน โดยจัดอันดับคุณภาพองค์ประกอบไว้ 3 กลุ่ม คือ สูง ปานกลาง ต่ำ ดังนี้

1. การเขียนทั่วไป	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
1.1 วิธีเสนอเนื้อหา	2-4	6-8	10
1.2 ลีลาการเขียน	2-4	6-8	10
1.3 รูปแบบการเขียน	2-4	6-8	10
1.4 การเรียงเรียงเนื้อหา	2-4	6-8	10
1.5 การลำดับเรื่อง	2-4	6-8	10
1.6 ประเด็นความคิด	2-4	6-8	10

2. การสะกดคำ การเรียบเรียงประโยค และกลไกในการเขียน

	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
2.1 การใช้คำ	1-2	3-4	5
2.2 การเรียบเรียงประโยค	1-2	3-4	5
2.3 การใช้ภาษา	1-2	3-4	5
2.4 เครื่องหมายวรรคตอน	1-2	3-4	5
2.5 การสะกดคำ	1-2	3-4	5

เฮซ แอล จาคอบส์ (H.L. Jacobs, 1981: 89) ได้เสนอแนวทางในการตรวจการเขียนความเรียง โดยประเมินด้วยเกณฑ์ที่เรียกว่า ESL composition profile ซึ่งเป็นเกณฑ์การตรวจเรียงความที่ละเอียดมาก ในการตรวจผู้ตรวจจะต้องพิจารณาว่า ผู้เขียนสามารถสื่อความคิดและความหมายให้ผู้อ่านรับรู้ตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียนได้หรือไม่ ดังนั้น ในการตรวจงานเขียนจึงพบปัญหาว่า การให้คะแนนงานเขียนแตกต่างกัน โดยจาคอบส์ชี้ให้เห็นเหตุที่ทำให้ผู้ตรวจไม่เชื่อมั่นในการตัดสินงานเขียน คือ ผู้ตรวจแต่ละคนอาจมีเกณฑ์ในการตรวจประเมินผลแตกต่างกัน โดยที่ผู้ตรวจคนหนึ่งอาจเข้มงวดในการให้คะแนน ในขณะที่อีกคนหนึ่งให้คะแนนง่าย นอกจากนั้นผู้ตรวจบางคนลำเอียงโดยไม่รู้ตัว เพราะคาดหวังความสามารถของผู้เขียนไว้ก่อน หรือให้คะแนนจากส่วนประกอบบางประการที่ปรากฏให้เห็นเท่านั้น เช่น ลายมือ คำที่สะกดผิด หรือกลไกทางภาษา ความคิดทางไวยากรณ์อื่น ๆ ที่ไม่ใช่เกณฑ์ โดยที่ผู้ตรวจแต่ละคนอาจมีความคิดเห็นในการประเมินแตกต่างกัน เช่น บางคนอาจเน้นความคิดของผู้เขียนเป็นสำคัญ หรือบางคนอาจพิจารณาการเรียบเรียงเรื่องราว และการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น ดังนั้น จาคอบส์ จึงแสดงทัศนคติว่าการตรวจแบบ ESL composition profile สามารถควบคุมสาเหตุต่างๆ เหล่านี้ได้ โดยพิจารณาลักษณะรวม ๆ ของการเขียนดังต่อไปนี้

1. เนื้อหา (Content)	30	คะแนน
2. การเรียบเรียงเรื่องราว (Organization)	20	คะแนน
3. การใช้ถ้อยคำ (Vocabulary)	20	คะแนน
4. การใช้ไวยากรณ์ (Language use)	25	คะแนน
5. กลไกทางภาษา (Mechanics)	5	คะแนน

ในแต่ละองค์ประกอบแบ่งระดับความสามารถในการเขียน เป็น 4 ระดับ คือ

1. ดีมากถึงยอดเยี่ยม (Very good to excellent)
2. ปานกลางถึงดี (Average to good)
3. ชั่วจนถึงใช้ได้ (Poor to fairly)
4. ชั่วมาก (Very poor)

องค์ประกอบแต่ละส่วนมีรายละเอียด ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านเนื้อหา พิจารณาจากรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เขียน หมายถึง มีความเข้าใจในเรื่องที่เขียน สามารถเขียนได้ตรงประเด็นและเนื้อหาถูกต้อง ตลอดจนมีความสัมพันธ์กัน

1.2 เขียนได้ใจความ หมายถึง สามารถเขียนขยายความ ใจความสำคัญ มีรายละเอียดของเนื้อหาชัดเจน โดยใช้วิธีการอธิบาย การเปรียบเทียบ การให้คำนิยาม การยกตัวอย่างประกอบ เป็นต้น

1.3 เขียนขยายความต่อเนื่อง หมายถึง สามารถเขียนขยายหัวข้อเรื่องออกไปอย่างกว้างขวางและครบถ้วน มีการให้เหตุผลประกอบและการเสนอข้อเท็จจริง การให้ตัวอย่างประกอบ

1.4 เนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เขียน หมายถึง ข้อมูลที่นำมาเขียนถูกต้อง ชัดเจน ตรงกับชื่อเรื่อง ปราศจากข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกับชื่อเรื่อง

2. องค์ประกอบด้านการเรียบเรียงความคิด รายละเอียดดังนี้

2.1 เขียนได้สละสลวย หมายถึง การแสดงความคิดเห็นไหลจากความคิดหนึ่ง ไปยังความคิดหนึ่ง มีกส่าวนำ และกล่าวสรุป เลือกใช้ถ้อยคำ วลี ประโยคที่สามารถขยาย ใจความของเรื่อง และสามารถเชื่อมโยงความคิดจากย่อหน้าหนึ่งไปยังอีกย่อหน้าหนึ่ง

2.2 แสดงความคิดชัดเจนมีเหตุผลประกอบ หมายถึง แสดงความคิดตรงกับ หัวข้อเรื่องและสัมพันธ์กันตลอดทั้งเรื่อง ประโยคใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้าสนับสนุนอยู่ใน ขอบเขตของหัวข้อเรื่อง

2.3 ความกระชับรัดกุม หมายถึง การแสดงความคิดตรงจุด กระชับตลอดเรื่อง ไม่ออกนอกประเด็น

2.4 เรียบเรียงความคิด หมายถึง สามารถแสดงความสัมพันธ์กับข้อคิด อย่างชัดเจน ทั้งความคิดในย่อหน้าและความคิดที่เชื่อมต่อยกยหว่างย่อหน้า

2.5 ลำดับความสมเหตุสมผล หมายถึง สามารถลำดับเหตุผลได้อย่าง ถูกต้องมีพัฒนาการทางการใช้เหตุผล

2.6 ความต่อเนื่อง หมายถึง แต่ละย่อหน้า แสดงถึงจุดประสงค์เดียว

และต่อเนื่องกันตลอดเรื่อง

3. องค์ประกอบด้านใช้ถ้อยคำ พิจารณาจากรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 การเลือกใช้ถ้อยคำถูกต้อง หมายถึง มีการใช้ถ้อยคำ สำนวนอย่างถูกต้องตรงกับความคิดที่ต้องการแสดงออก สามารถเลือกสรรถ้อยคำเพื่อนำมาใช้อย่างถูกต้องกับตำแหน่งหน้าที่ของคำใช้ถ้อยคำถูกต้องเหมาะสมกับบริบทเลือกใช้คำเหมือนคำตรงข้ามได้ถูกต้องกับความหมาย ใช้คำได้หลายระดับความหมายในการแสดงความคิด

3.2 สื่อความหมายชัดเจน หมายถึง ใช้ถ้อยคำเหมาะสมกับเรื่องเหมาะสมกับระดับของผู้อ่าน และตรงกับจุดมุ่งหมายของเรื่อง ใช้คำเข้าใจง่ายและเป็นที่คุ้นเคยและสามารถเลือกใช้ถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความประทับใจ

4. องค์ประกอบด้านการใช้ไวยากรณ์ พิจารณาจากรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 การใช้รูปประโยคในการเขียน หมายถึง ใช้คำขยายได้ถูกต้อง ใช้วลีและประโยคขยายเหมาะสมกับหน้าที่และวางไว้ในตำแหน่งที่ถูกต้อง มุขยประโยคและอนุประโยคสามารถเชื่อมกันโดยใช้สันธานได้ถูกต้อง ใช้สรรพนามได้ถูกต้อง

4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างคำในประโยค หมายถึง สามารถใช้คำต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง มีความสัมพันธ์กันระหว่างการใช้ประธานกริยา คำนามกับคำลักษณะนาม คำกริยากับคำวิเศษณ์

5. องค์ประกอบด้านกลไกการเขียน พิจารณาจากรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 ความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์การเขียน หมายถึง สามารถสะกดคำได้ถูกต้องตามหลักการเขียน มีการแสดงความคิดที่ต่อเนื่องจากย่อหน้าหนึ่งไปอีกย่อหน้าหนึ่ง

5.2 สายมือ หมายถึง สายมืออ่านง่าย ไม่เป็นอุปสรรคต่อการสื่อสาร

เจ บี ฮีตัน (J. B. Heaton, 1990 : 108) ได้เสนอแนะแนวทางเพื่อประเมินงานเขียนโดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

1. ประเมินงานเขียนโดยวิธีการนับคำผิด

ในการนับคำผิดโดยพิจารณาจากคำทั้งหมดที่กำหนดให้เขียน นอกจากนั้นไม่ควรละเลยคือ เนื้อหา การใช้ภาษา จุดประสงค์ของการเขียนมาประกอบการให้คะแนน

2. ประเมินงานเขียนโดยวิธีการวิเคราะห์

วิธีการวิเคราะห์เป็นวิธีที่ดีมีประโยชน์ทำให้รู้ขั้นตอนการปฏิบัติโดยแยกรายละเอียดคือ ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา ไวยากรณ์ คำศัพท์ เนื้อหา ตัวสะกดในแต่ละหัวข้อมีคะแนน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา ได้แก่

- 2.1.1 ใช้ภาษาในการเขียนสื่อความหมายได้ต่อเนื่อง เข้าใจง่าย ใช้ประโยคความซ้อนและประโยคความเดียวเหมาะสม สมเหตุสมผล ให้ 5 คะแนน
- 2.1.2 ใช้ภาษาในการเขียนสื่อความหมายมีข้อบกพร่องเล็กน้อย ส่วนมาก เข้าใจง่าย ใช้ประโยคซับซ้อนเล็กน้อย สมเหตุสมผล 4 คะแนน
- 2.1.3 ใช้ภาษาในการเขียนสื่อความหมายได้พอสมควรส่วนมากประโยค ความเดียวสมเหตุสมผลพอควรให้ 3 คะแนน
- 2.1.4 ใช้ภาษาในการเขียนสื่อความหมายได้น้อย ใช้ประโยคสั้น ส่วนใหญ่ใช้ประโยคง่าย ๆ ใจความเดียวให้ 2 คะแนน
- 2.1.5 ใช้ภาษาในการเขียนสื่อความหมายได้น้อยมาก อ่านแล้วจับใจความ ไม่ได้ไม่น่าสนใจ ใช้ประโยคง่าย ๆ ทั้งหมด ใช้ประโยคสั้น และใช้คำว่า "และ" เชื่อมมากเกินไป ให้ 1 คะแนน

2.2 ไวยากรณ์

- 2.2.1 ใช้ไวยากรณ์ผิดพลาดในประโยคย่อย 1 หรือ 2 ที่ให้ 5 คะแนน
- 2.2.2 ใช้ไวยากรณ์มีข้อผิดพลาดในประโยคย่อยทั้งคำบุพบทคำวิเศษณ์ 3 หรือ 4 ที่ ให้คะแนน 4 คะแนน
- 2.2.3 ใช้ไวยากรณ์มีข้อผิดพลาดในประโยคหลัก 1 หรือ 2 แห่ง แต่มี ข้อผิดพลาดในที่ไม่สำคัญเพียงเล็กน้อยให้ 3 คะแนน
- 2.2.4 ใช้ไวยากรณ์ผิดพลาดเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เข้าใจยากมีข้อผิดพลาด ในการผูกประโยค ให้ 2 คะแนน
- 2.2.5 ใช้ไวยากรณ์มีข้อผิดพลาดมาก ไม่สามารถผูกประโยคได้จนทำให้ ไม่สามารถเข้าใจเรื่องได้ให้ 1 คะแนน

2.3 คำศัพท์

- 2.3.1 มีความรู้ในการใช้คำศัพท์ได้อย่างกว้างขวางและถูกต้องเหมาะสมให้ 5 คะแนน
- 2.3.2 มีการใช้คำศัพท์ใหม่ ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมใช้คำที่มีความหมาย เหมือนกัน คำตรงข้ามให้ 4 คะแนน
- 2.3.3 ใช้คำศัพท์ได้ถูกต้องเหมาะสมบ้าง บางครั้งใช้คำศัพท์อยู่ในวงจำกัดใช้ คำที่มีความหมายเหมือนกัน และใช้คำพูดไม่ตรงประเด็นบางครั้งให้ 3 คะแนน
- 2.3.4 ใช้คำศัพท์ในวงจำกัด บางครั้งใช้ไม่เหมาะสม ไม่ถูกต้องและ ได้ความเพียงเล็กน้อยให้ 2 คะแนน
- 2.3.5 ใช้คำศัพท์อยู่ในวงจำกัด ใช้คำพ้องไม่ได้เหมาะสมไม่สามารถ

สื่อความได้ให้ 1 คะแนน

2.4 การสะกดคำ

2.4.1 การสะกดคำได้ถูกต้องให้ 5 คะแนน

2.4.2 การสะกดคำผิดพลาดเพียงเล็กน้อย ผิดเพียง 1 หรือ 2

ที่ให้คะแนน 4 คะแนน

2.4.3 การสะกดคำผิดพลาด 3 หรือ 4 ที่ แต่ไม่ทำให้ความหมาย
เปลี่ยนเข้าใจได้พอสมควรให้ 3 คะแนน

2.4.4 การสะกดคำผิดพลาด 5 หรือ 7 ที่ บางครั้งไม่สามารถ

สื่อความหมายให้เข้าใจได้ให้ 2 คะแนน

2.4.5 สะกดคำผิดพลาดเกิน 8 แห่ง ไม่สามารถเข้าใจความหมาย

สื่อความหมายได้ยากให้ 1 คะแนน

3. ประเมินผลงานเขียนโดยวิธีการใช้ความรู้สึก

วิธีนี้ไม่นับรายละเอียดมากนัก จะดูเนื้อหารวม วิธีนี้ผู้ตรวจใช้ความรู้สึกส่วนตัว
ซึ่งถือว่ามีความลำเอียงให้เกิดความเที่ยงในการตรวจต้องใช้ผู้ตรวจ 3 คน แล้วจึงนำผลมาหา
ค่าเฉลี่ย

เปลื้อง ณ นคร (2514 : 12) ได้เสนอหลักในการประเมินการเขียนความเรียง โดย
แบ่งออกเป็นส่วน ๆ คือ เนื้อหา 50% แบ่งออกเป็นข้อเท็จจริง 30% และความคิด 20%
สำนวนภาษา เช่น การใช้ถ้อยคำสำนวนและโวหาร 30% รูปแบบ คือ การวางรูปแบบ
เรียงความมีย่อหน้า เว้นวรรคตอน เครื่องหมายวรรคตอน อักษรวิธี 20%

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน (2518 : 12) ได้เสนอข้อที่ควรพิจารณาในการตรวจงานเขียน
เรียงความและแบ่งคะแนนในการตรวจดังนี้

1. เนื้อเรื่อง โดยคำนึงถึงแนวคิด การจัดลำดับความคิด การขยายความคิดให้
ชัดเจน โดยแบ่งคะแนนเนื้อเรื่องเป็น 40%

2. การใช้ภาษา โดยพิจารณาการใช้คำ การผูกประโยค การสร้างย่อหน้า
ที่สมบูรณ์ โดยแบ่งคะแนนการใช้ภาษา 40%

3. รูปแบบ พิจารณาว่าทำได้ถูกต้องตามรูปแบบการเขียนแต่ละชนิด เช่น
บทความ เรื่องสั้น เรียงความ ย่อความ ฯลฯ โดยแบ่งคะแนน รูปแบบ 10%

4. กลไกประกอบการเขียนอื่น ๆ คำนึงถึงเรื่องสะกดการันต์ ลายมือ
และความเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยแบ่งคะแนนกลไกประกอบการเขียนเป็น 10%

อิงอร อมาตยกุล (2535 : 96) ได้เสนอเกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนนงานเขียนเรียงความ โดยยึดหลักเกณฑ์การให้คะแนน 60 คะแนน แบ่งเป็นคะแนนองค์ประกอบต่อไปนี้

1. การเสนอเนื้อหาสาระ 21 คะแนน แบ่งเป็นข้อย่อยข้อละ 3 คะแนน คือ การเขียนเนื้อหาได้สอดคล้องกับชื่อเรื่อง การเรียบเรียงเนื้อหา ความมีเอกภาพของ เนื้อหา การเน้นข้อคิดที่สำคัญ การใช้เหตุผลสนับสนุน ความคิดเห็น การเสนอเนื้อหาที่แปลกใหม่ การเสนอความคิดเชิงสร้างสรรค์

2. การใช้ภาษา 18 คะแนน แบ่งเป็นข้อย่อย ข้อละ 3 คะแนน ได้แก่ การใช้ถ้อยคำ การเรียงคำเข้าประโยค การใช้กลุ่มคำและประโยค การเขียนสะกดคำ การวางวรรรณยุกต์ การใช้เครื่องหมายต่าง ๆ

3. รูปแบบการเขียน 6 คะแนน แบ่งเป็นข้อย่อยข้อละ 3 คะแนน ได้แก่ การเขียนที่มีส่วน คำนำ เนื้อเรื่อง และสรุป สัดส่วนการเขียนแต่ละย่อหน้ามีความสัมพันธ์กัน

4. ส่วนประกอบารเขียน 15 คะแนน แบ่งเป็นข้อย่อยข้อละ 3 คะแนน ได้แก่ การใช้โวหาร การอ้างอิงต่าง ๆ เช่น สำนวน สุภาษิต คำพังเพย คำคม ข้อคิด บทกวี หรือบทธรรมะต่าง ๆ เป็นต้น การวางวรรคตอน การไม่เขียนจิกคำหรือแยกคำ ความสมบูรณ์ของการเขียน

สรุปได้ว่า แนวทางในการประเมินความสามารถทางการเขียนความเรียงส่วนมาก ผู้ประเมินจะเน้นองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การนำเสนอเนื้อหาสาระ การเรียบเรียงความคิดหรือ การลำดับเรื่องราว การเลือกใช้ถ้อยคำโวหาร การเลือกใช้ภาษา การใช้ไวยากรณ์ได้ถูกต้อง เหมาะสมซึ่งเกณฑ์การประเมินการเขียนความเรียงที่มีความชัดเจนครอบคลุมทุกๆ ด้านของ ความสามารถทางการเขียนจะทำให้การประเมินผลการเขียนมีประสิทธิภาพทำให้ทราบระดับ ความสามารถทางการเขียนได้อย่างชัดเจนถูกต้อง

เกณฑ์การประเมินผลความสามารถทางการเขียนความเรียงที่ชัดเจน ครอบคลุม องค์ประกอบทางการเขียน และแยกประเด็นในการประเมินผลอย่างชัดเจน ทำให้สะดวก และ พิจารณางานเขียนได้ง่าย คือ เกณฑ์การประเมินตรวจให้คะแนนของ เฮช แอล จากอบส์ และ คณะ (H. L. Jacobs et al., 1981: 89) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ดังกล่าวตรวจการให้คะแนน เพื่อ ประเมินผลการเขียนความเรียงในการวิจัยครั้งนี้

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาเป็น 2 หัวข้อ คือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเขียนความเรียงภาษาไทย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีรายละเอียดดังนี้

1. การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

1.1 งานวิจัยต่างประเทศ

ลินดา แลงตัน (Linda Langston, 1990 : 3824) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของผู้เรียนรัฐศาสตร์ในระดับวิทยาลัยต่อโครงการเรียนโดยการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับการเรียนรู้ที่ครูเป็นผู้นำ โดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนทั้งสองกลุ่มพบว่า ค่าเฉลี่ยของผลการเรียนของผู้เรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันและความสนใจต่อวิธีเรียนของผู้เรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน แต่ความพึงพอใจต่อโครงการเรียนของผู้เรียนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกัน โดยผู้เรียนในโครงการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีความรู้สึกว่าได้รับประโยชน์มากกว่า และมีความพอใจที่มีโอกาสได้เลือก มีโอกาสกำหนดจุดประสงค์การเรียนและประเมินผลการเรียนของตนเอง รวมทั้งรับผิดชอบในการทำงานของตนเอง มีความพอใจที่ได้อิสระในการเรียน และไม่ต้องมีความกดดันในการทำงาน มีความรู้สึกว่าได้เรียนรู้ที่จะสร้างทางเลือกที่หลากหลาย ได้เรียนรู้ที่จะตัดสินใจ และรับผิดชอบงานของตนเอง

เจอร์ราร์ด เฮนรี ฮัดสปิท (Jerald Henry Hudspeth, 1992 : 3514) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสอนของครูกับระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนในวิทยาลัยชุมชนในรัฐมอนทานา (Montana) จำนวน 3 แห่ง และในรัฐวอชิงตัน (Washington) จำนวน 1 แห่ง รวมทั้งศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมัธยมศึกษา เพศ และการศึกษาในวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า อายุ เพศเฉลี่ย และการเข้าศึกษาต่อในระดับวิทยาลัย มีผลต่อระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ส่วนวิธีการสอนของครูไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ดอนนา ลีช คลาวด์ (Donna Leach Cloud, 1993: 4170) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 กับระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้ปกครอง โดยใช้แบบวัดลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ ลูซี เอ็ม กุกลิเอลมิโน (Lucy M. Guglielmino, 1997) พบว่า ระดับการเรียนรู้ด้วย

การนำตนเองของนักเรียนกับระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ โดยระดับนัยสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของเด็กชาย กับผู้ปกครองสูงกว่าระดับนัยสำคัญ ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของเด็กหญิงกับผู้ปกครอง เมื่อทดสอบความรู้ของนักเรียนด้วยแบบทดสอบมาตรฐานพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงจะมีระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงด้วย ระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพ่อและแม่ของนักเรียนคนเดียวกันมีความสัมพันธ์กัน นักเรียนที่มีระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีลูกคนเดียว

แคลร์ ฮักกินส์ สตั๊บบิลฟิลด์ (Claire Harkins Stubblefield, 1993: 404) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในวัยเด็กที่มีต่อระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในวัยผู้ใหญ่ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา และบัณฑิตที่จบการศึกษาแล้ว จำนวน 149 คน โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของตนเอง 11 ข้อ และแบบวัดลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ ลูซี เอ็ม กุกลิเอลมิโน (L.M. Lucy M. Guglielmino, 1977) ผลการศึกษาสรุปได้ว่า คุณภาพชีวิต และความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และระดับการถูกควบคุมในวัยเด็กมีผลต่อระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในวัยผู้ใหญ่

แพม เอส เลน (Pam S. Lane, 1993 : 1232) ได้วิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ลักษณะการนำตนเอง และยุทธวิธีการเรียนรู้ของนักเรียนเกรด 5 จำนวน 52 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แบบวัดระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ Zimmerman and Martinez Pons แบบวัดการรับรู้เกี่ยวกับการนำตนเองของ (Bradley - Lane Self - Directed Perceptual Scale) ผลการวิจัยพบว่า

1. ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของยุทธวิธีการเรียนรู้ที่ได้หลังการทดลองของกลุ่มทดลองซึ่งจำแนกเป็น 3 กลุ่ม ตาม IQ เป็น ระดับ ต่ำ กลาง สูง มีคะแนนสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม 40% 50% และ 29% อย่างชัดเจน

2. ในการเปรียบเทียบยุทธวิธีการเรียนรู้เห็นได้ชัดว่าผู้เรียนมียุทธวิธีในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นเท่าตัว สรุปได้ว่า ผู้เรียนที่ไม่ได้รับการสอนให้หาข้อมูลหรือยุทธวิธีการเรียนรู้ก็จะมีทักษะการเรียนรู้เหมือนผู้ที่มีโอกาสในการแสวงหาข้อมูล และมียุทธวิธีการเรียนรู้

1.2 งานวิจัยในประเทศ

ชลาศัย กันมินทร์ (2530) ได้ศึกษาผลของพฤติกรรมนำตนเองและการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มต่อการทำแบบฝึกหัดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนกลุ่มที่มีพฤติกรรมนำตนเอง ร่วมกับการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม ทำแบบฝึกหัดวิชาคณิตศาสตร์ได้ถูกต้องมากกว่านักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมนำตนเองและไม่มีการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนกลุ่มที่มีพฤติกรรมนำตนเอง ร่วมกับการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มทำแบบฝึกหัดวิชาคณิตศาสตร์ได้ถูกต้องมากกว่ากลุ่มที่มีพฤติกรรมนำตนเองอย่างเดียว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนกลุ่มที่มีพฤติกรรมนำตนเองร่วมกับการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ไม่แตกต่างจากกลุ่มที่มีพฤติกรรมนำตนเองอย่างเดียว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุนภาส ทองใส (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องลักษณะการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนนอกระบบโรงเรียนประเภทอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชนจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 420 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอยู่ในระดับปานกลาง 6 ด้าน คือ ด้านมโนคติของตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ด้านความรักในการเรียน ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเอง ด้านการเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ ด้านการมองอนาคตในแง่ดี และด้านความคิดสร้างสรรค์ และนอกจากนั้นลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนแตกต่างกันตามเพศ อายุ สาขา วิชาชีพ ระดับการศึกษา ก่อนเข้าเรียน และการทำงานระหว่างศึกษาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จุฑารัตน์ วิบูลผล (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์การวิจัย คือ เพื่อศึกษาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษและความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง แบบสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษและแบบสอบวัดความสามารถในการเรียนภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการ

นำตนเอง โดยรวมทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่ามัธยเลขคณิตเท่ากับ 3.48 มีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ อยู่ในเกณฑ์ ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ โดยมีค่ามัธยเลขคณิตคิดเป็นร้อยละ 53.29 และมีความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง โดยมีค่ามัธยเลขคณิต คิดเป็นร้อยละ 61.52

2. ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตน มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ

3. ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กับความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษไม่มีความสัมพันธ์อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คณาพร คมสัน (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในการอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 42 คน และ 40 คน โดยผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในการอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และเพื่อประเมินรูปแบบที่สร้างขึ้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ แบบวัดลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียน ผลการทดลองพบว่า

1. คะแนนความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อความเข้าใจ หลังการเรียนของผู้เรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน แต่คะแนนของผู้เรียนที่มีความสามารถอยู่ในระดับต่ำของกลุ่มทดลองสูงกว่าคะแนนของผู้เรียนที่มีความสามารถอยู่ในระดับต่ำของกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คะแนนเฉลี่ยหลังการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

2. คะแนนเฉลี่ยลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน คะแนนเฉลี่ยลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองหลังการเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผู้เรียนในกลุ่มทดลองมากกว่าร้อยละ 80 เห็นด้วยกับการเรียนตามรูปแบบ ยกเว้นเรื่องความพอใจที่ไม่ต้องทำตามสิ่งที่ครูบังคับให้ทำ มีผู้เรียนเห็นด้วยร้อยละ

2. ความสามารถในการเขียนความเรียงภาษาไทย งานวิจัยในประเทศ

อภิรักษ์ ณะมาน (2529: 98 - 101) ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบทักษะการเขียนเรียงความและความคิดริเริ่มในการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบวิเคราะห์ตัวอย่างกับการสอนตามแนวคู่มือการสอนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทักษะการเขียนเรียงความ และความคิดริเริ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2528 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน สอนโดยวิธีการสอนแบบวิเคราะห์ตัวอย่าง และกลุ่มควบคุมจำนวน 30 คน สอนโดยวิธีการสอนตามแนวคู่มือการสอนของกรมวิชาการ ใช้เวลาในการทดลองสอน 12 คาบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบวัดทักษะการเขียนเรียงความโดยกำหนดหัวข้อเรื่องให้ และแบบทดสอบวัดทักษะการเขียนเรียงความโดยใช้ภาพเป็นสิ่งเร้า ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการเขียนเรียงความแบบกำหนดหัวข้อเรื่องให้และแบบใช้ภาพเป็นสิ่งเร้าของนักเรียนที่สอนแบบวิเคราะห์ตัวอย่างกับการสอนตามแนวคู่มือการสอนของกรมวิชาการไม่แตกต่างกัน

ยุวดี บุญญานินชัย (2530 : 62) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนเรียงความชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามปกติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 วัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนเรียงความของนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางภาษาต่างกันที่ได้รับการสอน โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามปกติ และเพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนฤๅณภพวิรุทธารามวิทยาคม จำนวน 66 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 33 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบความสามารถด้านการเขียนเรียงความ แบบสอบถามเจตคติต่อการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูล ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมีความสามารถด้านการเขียนเรียงความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนที่มีระดับความสามารถทางภาษาต่างกันระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความสามารถด้านการเขียนเรียงความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีระดับความสามารถทางภาษาต่างกันมีเจตคติต่อการสอน โดยใช้บทเรียนโมดูลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อิจอร์ อมาตยกุล (2535 : 71) ได้ศึกษาเรื่อง ความสามารถทางการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถทางการเขียนเรียงความและศึกษาปัญหาการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เขตการศึกษา 1 ในด้านการเสนอเนื้อหาสาระ การใช้ภาษา รูปแบบการเขียนและส่วนประกอบการเขียน เครื่องมือที่ใช้ในการ ได้แก่ แบบสอบถามความสามารถทางการเขียนเรียงความ และเกณฑ์การประเมินการเขียนเรียงความ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่สามารถเขียนเรียงความในด้านการเสนอเนื้อหาสาระ การใช้ภาษา รูปแบบการเขียน และส่วนประกอบการเขียนอยู่ในเกณฑ์ดี

ศิริวรรณ จากแก้ว (2536 : 51) ได้ศึกษาผลของการสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยที่มีต่อความสามารถในการเขียนความเรียงภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชประชาสมาสัย จำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มละ 35 คน กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มทดลองใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มควบคุมใช้วิธีการเขียนแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการเขียนความเรียงภาษาไทย แผนการสอนเขียนความเรียง ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยมีความสามารถในการเขียนความเรียงภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีการเขียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการอภิปรายกลุ่มย่อยมีความสามารถในการเขียนความเรียงภาษาไทยในด้านเนื้อหา การเรียบเรียงความคิด การใช้ถ้อยคำ สูงกว่าการเขียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ความสามารถในการเขียนความเรียงภาษาไทยด้านไวยากรณ์ และกลไกทางภาษาของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน ความรู้เกี่ยวกับลักษณะโวหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเขียนภาษาไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเขียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความรู้เกี่ยวกับลักษณะโวหารและความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดารณี สมบูรณ์อนุกุล (2539 : 113) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับลักษณะโวหารและความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจกับความสามารถในการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับลักษณะโวหารกับความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ กับความสามารถใน

การเขียนภาษาไทยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2539 จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับลักษณะไวยากรณ์ แบบสอบถามวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ และแบบสอบถามความสามารถในการเขียนภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับลักษณะไวยากรณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความรู้เกี่ยวกับลักษณะไวยากรณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเขียนภาษาไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเขียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความรู้เกี่ยวกับลักษณะไวยากรณ์และความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความสามารถในการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วัฒนา ปันงา (2540) ได้ศึกษาเรื่องผลของการสอนโดยใช้กลวิธีการเรียนแบบไตร่ตรองที่มีต่อความสามารถในการเขียนความเรียงภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้กลวิธีการเรียนแบบไตร่ตรองที่มีต่อความสามารถในการเขียนความเรียงภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มละ 40 คน กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มทดลองใช้กลวิธีการเรียนแบบไตร่ตรอง กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มควบคุมใช้การเรียนแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แบบสอบถามการเขียนความเรียงภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยกลวิธีการเรียนแบบไตร่ตรองมีความสามารถในการเขียนความเรียงภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย